1931 metų lapkričio mėn. 20 d. Nr. 46 (232) ✣ V metai.

MŪSŲ RYTOJUS

NEPARTINIS ŪKININKŲ LAIKRAŠTIS

Prenumerata: Metams 4 lt. 20 ct. Atskir. num. 20 ct. Išsirašyti galima tiktai: 1) Nuo sausio mėn. 1 d. metams už 4 lt. 20 ct. arba pusmečiui už 2 lt., 10 ct. 2) nuo balandžio mėn. 1 d. 9-ms mėn. už 3 lit. 15 ct. 3) nuo liepos mėn. 1 d. 6-ms mėn. už 2 lit. 25 ct. ir 4) nuo spalių mėn. 1 d. 3-ms mėn. už 1 lt. 25 ct. Pavėlavusiems už praėjusį laiką laikraštis nesiunčiamas. Latvijoj, Estijoj ir Vokietijoj met. 7 lt.; kitur užsieniuose — 10 lt. Adreso pakeitimas 60 centų, galima pašto ženklais;

Redaktorius **Ant. Bružas**

Leidėjas „Kaimo Žodžio“ bendrovė.

REDAKCIJA straipsnius ir korespondencijas taiso ir trumpina savo nuožiūra. Nespausdintas korespondencijas ir smulkesnius straipsnius naikina. Rankraščių savo lėšomis negrąžina.

Skelbimai: Už petito eilutę, per pusę skilties, po teksto — 2 litai 20 centų. Tekste — 4 litai

„Mūsų Rytojaus“ Redakcijos ir Administracijos adresas:

Kaunas, Laisvės Al. nr. 22. (III aukštas)

Telefonai: Redaktorius — 4248, Redaktoriaus padėjėjas — 4249, Redakcija — 2633; Administracija — 221, Skelbimų skyrius — 3012.

Spaudos platinimo reikalu

Beveik ištisą nepriklausomo gyvenimo dešimtmetį mūsų ūkininkas už laikraščių neskaitymą buvo vadinamas ir neranguoliu, ir tamsuoliu, ir nekultūringu. O vis tik tas ūkininkas, kantriai kęsdamas negražius ujimus, užsispyrusiai neskaitė. Ir jam skiriamieji laikraščiai, pilni partinių šmeižtų ir to paties ūkininko kolionių, brangindami save po 15 — 18 litų metams, turėjo tenkintis vos 3 — 5 tūkstančių skaitytojų.

Bet štai, prieš ketvertą metų, išeina „Mūsų Rytojus“, — su labiau pritaikintu ūkininkams turiniu, su visiems prieinama prenumeratos kaina, be partinių rietenų ir su priderama pagarba skaitytojui. Kai per trumpą laiką šis laikraštis pasiekė iki tol pas mus negirdėto skaitytojų skaičiaus, — daugiau 100.000 — tai buvo aiškiai įrodyta, saviškiams ir svetimiesiems, kad Lietuvos ūkininkija nėra tokia tamsi ir nekultūringa, kaip kad apie ją buvo kalbama ir rašoma.

Tuojau prasidėjo kitų, partinių bei srovinių, laikraščių persitvarkymas ir naujų atsiradimas, vis taikstantis sekti „Mūsų Rytojaus“ pavyzdžiu, su viltimi susilaukti ir jo pasisekimo. Laikraščių platinimas pasidarė visiems labai rūpimas reikalas.

Nors tikrosios kūrybinės jėgos nemėgsta sekioti kitų pėdomis, o ieško naujų kelių ir stengiasi sukurti bet kurioj srity naujų vertybių, vis tik iš esmės negalima smerkti vieną ar kitą laikraštį už jo pastangas susirasti kuodaugiausia skaitytojų; tai yra kiekvieno laikraščio stambus tikslas. Tačiau negražu ir nepadoru, kada šito tikslo siekiama smerktinomis priemonėmis.

Pas mus jau senokai yra pastebėta, kad kai kurie srovinių laikraščių platintojai, norėdami savajai spaudai daugiau ėmėjų surasti, šmeižia ir dergia jiems nepatinkamus laikraščius. Sitokie dvasios ubagai net nenusimano, kokią jie daro žalą tam pačiam garbingam spaudos platinimo reikalui. Juk tai yra atnaujinimas spaudos srity buvusių partinių šmeižtų, iš kurių žinome, kas išėjo: partijos vienos kitas besuodindamos, visos nusijuodino, ir žmonės nuo visų nusigrįžo. O gali ir su laikraščiais kas nors panašu atsitikti, jeigu ir čia vienų prieš kitus šmeižtų banga stipriai įsigalėtų. Kol ne vėlu, reikia tokiai biauriai ligai užkirsti kelią, ir šitai padaryti tegali tik laikraščių ėmėjai bei skaitytojai.

Jūs, skaitytojai, turite teisę ir pareigą patys sau tinkamą laikraštį pasirinkti ir išsirašyti. Šitai darydami, Jūs turite atsiminti, kad **laikraštį sudaro jo turinys,** o raidės ir popierius yra tik priemonė tą turinį skaitytojui perduoti. Todėl, pasirinkdami sau ateinantiems metams vieną ar kitą laikraštį, rūpestingai įvertinkite jo turinį, — kiek jis yra nuoširdus ir bešališkas ir kiek jis tinka Jūsų dvasiniams ir medžiaginiams reikalams. Turėdami jau pasirinktą laikraštį, Jūs gražiai priimsite nuoširdžius spaudos platintojus bei talkininkus, kurie imasi Jums laikraščio išsirašymą atlikti, o laikraštiniams šmeižikams galėsite pasakyti: — Mano yra teisė ir pareiga pačiam laikraštį pasirinkti, ir aš sugebėsiu ta savo teise pasinaudoti.

Valstybės Prezidentas Antanas Smėtona.

Jo, kaipo laikraštininko, 25 metų sukaktuvių proga (žiūr. 2-rą puslapį).

Žydų protestas prieš pogromus Vilniuj

Žydų persekiojimas Lenkijoj vis dar nesiliauja. Nukreiptas prieš žydus judėjimas persimetė ir į mažesnius Lenkijos miestus. Sosnovicuos, Lomžoj ir kituose miestuose išdaužyti žydų krautuvių langai ir daug žydų apmušta.

Susirėmimai tarp lenkų ir žydų pasikartojo ir Vilniuj. Manoma, kad Vilniaus universitetas dėl riaušių bus uždarytas ilgesnį laiką. Iš viso per riaušes Vilniuj buvo *sužeista apie 100 žydų ir nukentėjo apie 150 žydų krautuvių.*

Ryšy su žydų persekiojimais Lenkijoj, ir ypač okupuotoj Lietuvoj, Kaune **įvyko didžiulis žydų protesto mitingas. Priimta protesto rezoliucija, kurioj Kauno žydų visuomenė pareiškia savo griežčiausią pasipiktinimą ir protestą lenkams ir užuojautą savo broliams Vilniuje. Rezoliucijoj tarp kitko pareiškiama: *„Kauno žydai, reikšdami savo užuojautą mūsų broliams Vilniuje, prašo juos nenusigąsti lenkiškų vandalų ir drąsiai ginti savo gyvybę ir gerovę. Prašoma mūsų Vyriausybė daryti žygių apdrausti gyvybę mūsų broliams lietuviškame Vilniuje — toj Lietuvos Jeruzalėj“.***

Nerimastauja Klaipėdos kr. ūkininkai

Klaipėdos krašto ūkininkai moka daug didesnius mokesčius, negu Didž. Lietuvos ūkininkai. Be to, jiems tenka pakelti atvertinimo įstatymo naštą. Tuo tarpu produktų kainos krinta ir toliau, ypatingai atpigo galvijai, kurių čia daug auginama. Krašto direktorija į ūkininkų padėtį visiškai neatsižvelgia. Kitiems metams ji parengė krašto biudžetą dar didesnį, negu šiais metais. Direktorija moka valdininkams daug didesnes algas negu centro valdžia savo valdininkams.

Todėl ūkininkai, skurdo spaudžiami, sujudo. Įvairiose vietose šaukiami susirinkimai, kuriuose protestuojama prieš per aukštus mokesčius ir reikalaujama, kad direktorija mokėtų savo valdininkams ne aukštesnes algas, kaip moka centro valdžia. Priešingu atveju reikalaujama, kad Böttcherio direktorija atsistatydintų ir kad būtų paskirti nauji seimelio rinkimai.

Politikos apžvalga.

Japonija — Kinija, galima sakyti, jau kariauja Mandžūrijoj. Karas nėra paskelbtas, bet mūšiai eina: Japonai siunčia vis daugiau kariuomenės ir ginklų. Kinijos valdžia irgi sutraukia kiek gali kariuomenės. Japonai savo žygius aiškina tuo, esą Kinijos valdžia netik kad neapsaugojanti gyvenančių Mandžūrijoj ir kitose Kinijos dalyse japonų, bet kurstanti juos prieš japonus, ir šie jau daug yra nukentėję. Tiesa, dideliame mieste Tientsine, kuris randasi beveik Kinijos vidury ir kur gyvena apie 60 tūkst. japonų, kiniečiai užpuolė japonus. Tada japonai pasiuntė savo kariuomenę, kuri apšaudė miestą bombomis. Kiniečių daug užmušta ir sužeista. Taipogi ir Mandžūrijoj atsirado plėšikų, puolančių japonus. Taigi, Japonai ir sako, esą kiniečiai nemoką palaikyti tvarkos ir todėl, savo tautiečiams ginti, japonai priversti siųsti kariuomenę. Kiniečiai atsako, esą tie užpuolimai ir bandos organizuojamos pačių japonų, kurie tokiu būdu nori įrodyti savo okupacijos reikalingumą. Tientsine kiniečių policija pas suimtus riaušininkus atradusi japonų ginklus ir pinigus.

Be to, pastaruoju laiku Mandžūrijoj pradeda reikštis sąjudis, kuris nori atskirti Mandžūriją nuo Kinijos ir padaryti iš jos nepriklausomą valstybę. Pasklido gandai, esą numestas nuo sosto buvęs Kinijos imperatorius tapsiąs nepriklausomas Mandžūrijos valdovu. Kiniečiai tvirtina, esą tai vis japonų intrigos, kurie norėtų sudaryti neva nepriklausomą Mandžūriją ir pamažu ją pasisavinti.

Lapkričio 16 d. Paryžiuje susirinko nepaprasta **Tautų Sąjungos tarybos** sesija likviduot japonų kiniečių kivirčą ir neprileisti prie karo. Tačiau maža tėra vilties, kad iš to kas išeitų. Taryba jau spalių mėnesį posėdžiavo ir priėmė rezoliuciją, kad japonai turi patraukti savo kariuomenę iš Mandžūrijos ir pradėti derybas dėl visų ginčijamų klausimų išsprendimo. Visi balsavo už šitą rezoliuciją. Tik Japonų atstovas buvo prieš, ir tokiu būdu rezoliucija neturėjo teisinės galios, nes T. Sąjungos statutas šiuo atžvilgiu reikalauja, kad rezoliucija būtų priimta vienu balsu. Taigi ir dabar maža tėra vilties, kad taryba ką nors padarytų. Todėl kyla didelis nusivylimas Tautų Sąjunga. Kai kas pranašauja net Tautų Sąjungos galą. „Jei Tautų Sąjunga negali nė karo sulaikyti, tai kam ji reikalinga?“ klausiama. Kaikurie anglų ir prancūzų laikraščiai reikalauja iš savo valdžių nustoti mokėti skirtą Tautų Sąjungos organams išlaikyti mokestį.

Latvijoj jau kelios savaitės nesudaroma valdžios. Socialdemokratai visiškai atsisakė valdžią sudaryti. Dešinieji irgi. Dabar daro pastangas valdžiai sudaryti vidurys. Derybas veda p. Skujaniekas. Jis norėtų pritraukti kuo daugiausia partijų prie valdžios, kad ji būtų stipresnė, bet nežinia ar jam tai pavyks.

Antanas Smetona—kaipo laikraštininkas.

1. Garbingos sukaktuvės.

Šį rudenį sukanka 25 metai, kai dabartinis mūsų Respublikos Prezidentas p. Antanas Smetona pradėjo plačia vaga varyti sunkų ir atsakingą laikraštininko darbą, ruošdamas lietuvių tautai ir visam mūsų kraštui skaistesnę ateitį.

Kas pažįsta netolimąją Lietuvos praeitį ir mūsų visuomeniškojo bei politiškojo gyvenimo raidą, tam yra aišku, kad įvairiuose laikraščiuose, įvairiais laikais tilpusieji Antano Smetonos rašiniai padarė labai didelės įtakos mūsų tautos ir tėvynės likimui. Drąsiai galima tvirtinti, kad jeigu šiandien mes turime nepriklausomą Lietuvą ir dar tokią, kokia ji yra, tai čia labai daug nusvėrė Antano Smetonos rašiniai, kupini nuoširdaus noro patarnauti savo tautai. Žymesnioji tų rašinių dalis yra surankiota ir pernai išspausdinta keturiuose dideliuose tomuose. Juose, kaip veidrodyje, atsispindi praslinkusių 25 metų gyvenimas ir autoriaus pastangos padaryti tą gyvenimą skaistesnį, jaukesnį, kultūringesnį. Deja, tas didžiulis A. Smetonos raštų rinkinys ne visiems yra prieinamas dėl jo brangumo, toli gražu ne visi skaitytojai gali pažinti įžymųjį laikraštininką iš jo kūrinių. Daugeliui reikės pasitenkinti trumpai suglaustomis žiniomis, apibūdinančiomis jo asmenį ir darbuotę.

2. Antano Smetonos jaunatvė.

Neturtingų ūkininkų sūnus, Antanas Smetona užgimė 1874 m. rugpiūčio 10 d. Užulėnio kaime, Taujėnų val., Ukmergės apskrity. Pradžios mokslą jis išėjo Taujėnų mokykloje, paskui mokėsi Palangos progimnazijoje, Mintaujos gimnazijoje ir Peterburgo universitete.

Dar Palangoje besimokydamas, Smetona buvo jau tautiškai susipratęs lietuvis, skaitydavo kontrabandos keliu gaunamus laikraščius ir sąmoningai ruošėsi dirbti savo tautai. Progimnazijos mokslą pabaigęs ir įstojęs į Mintaujos gimnazijos 5-tą klasę, jisai rado čia didelį tautiškai susipratusių moksleivių būrį, susispietusį apie Joną Jablonskį. Čia galutinai subrendo A. Smetonos lietuviškoji siela ir, aštuntoje klasėje bebūdamas, jis gavo patirtį pirmąjį skaudų smūgį, kokių tais laikais tekdavo pakelti besimokančiai lietuvių jaunuomenei.

A. Smetona buvo neturtingas moksleivis. Tėvai neišsigalėjo jam beveik jokios paramos suteikti. Mintaujoje besimokydamas, jis pats turėdavo užsidirbti sau duoną, davinėdamas pamokas jaunesniems ir silpnesniems draugams. Tokiam varge suspaustam jaunuoliui buvo labai svarbu kuo greičiausiai pabaigti mokslą, ir, rodosi, toksai mokinys turėjo būti labai nuolankus savo mokytojams ir nesipriešinti jų vedamai rusinimo politikai. Tuo tarpu būta kitaip.

Susikirtimas buvo toks aštrus, kad rusai išvarė iš gimnazijos 150 mokinių, jų tarpe ir A. Smetoną. Skaudu buvo bebaigiančiam gimnaziją jaunikaičiui, kai užsisklendė jam aukštesniųjų mokyklų durys, tačiau tasai smūgis nesulamdė jo dvasios. Išvarytųjų mokinių deleguotas, jis su vienu draugu važiuoja į Peterburgą pas švietimo ministerį Delianovą ir daro pastangų, kad jam ir jo draugams padarytoji skriauda būtų atitaisyta.

Delianovas buvo aršus rusintojas, bet vis tik ir jis turėjo nusileisti tų dviejų idėjinių jaunuolių prašymui. Ministeris sutiko, kad išvarytųjų mintaujiečių mokinių dalis būtų priimta į vieną Peterburgo gimnaziją. Ton gimnazijon įstoja ir A. Smetona ir 1897 m. pavasarį pabaigia aukštesnįjį mokslą, o rudenį įstoja Peterburgo universitetan studijuoti teisių.

Studentavimo laikai A. Smetonai buvo dar sunkesni. Besimokslinant teko pačiam maitintis ir kentėti didelį vargą, o čia studentų tarpe kilo politiškojo pobūdžio neramumai ir sumišimai. Prasidėjo studentų streikai ir 1899 m. A. Smetona draug su kitais išvaromas iš universiteto ir pasodinamas dviem savaitėm į kalėjimą. Rudenop, tačiau, pavyksta jam įsiskverbti atgal į universitetą. Praslenka dar pora metų. Į A. Smetoną atkreipia akį rusų žandarai, pradeda tardyti dėl lietuviškųjų raštų platinimo ir administratyviu būdu pasodina dviem savaitėm tvirtovėn. Šitos bylos dėlei jis antrą kartą išvaromas iš universiteto, bet vėl pavyksta atgal įstoti ir 1902 m. vargais negalais pabaigti aukštąjį mokslą.

Apsišarvavęs teisininko diplomu, A. Smetona sugrįžta Lietuvon ir apsigyvena Vilniuje. Metams praslinkus, jis gauna menkai apmokamą vietą Vilniaus žemės banke. Aukštąjį mokslą išėjęs vyras, gyvendamas kur nors Rusijos gilumoje, anais laikais galėjo turėti gana didelį uždarbį ir visai įmanomai verstis. Daug mūsų brolių, uždarbių viliojamų, tais laikais apleido tėvynę ir išsidangino į svetimus kraštus.

Vilniaus visuomenė matydavo A. Smetoną visose lietuvių organizacijose dalyvaujant, šv. Mikalojaus bažnyčioje šventadieniais lietuviškai giedant, dainuojant choruose, vaidinant scenoje lietuvių vakarėliuose. Žodžiu visur, kur tik anais sunkiaisiais laikais reiškėsi ir galėjo reikštis mūsų tautos gyvybė, sutinkame A. Smetoną bedirbantį, apsnūdusią lietuvių dvasią begaivinantį, kovojantį dėl mūsų tautos teisių.

Pagaliau, 1904 m. po ilgų ir sunkių kovų lietuvių tauta susilaukia stambaus laimėjimo. Mums sugrąžinama spauda. Susidaro palankesnės sąlygos dirbti tautiškąjį darbą ir spausdintuoju žodžiu sėti sėklą į apleistus Lietuvos dirvonus. Antanas Smetona pasiima plunksną ir pradeda laikraštininko darbą, eidamas 33 metus amžiaus.

3. A. Smetona — „Liet. Ūkininko" kūrėjas ir redaktorius.

Spaudos draudimas buvo panaikintas 1904 m. gegužės 7 d., bet pirmieji lietuvių laikraščiai Rusijos valdomoje Lietuvoje galėjo pasirodyti tik anų metų gruodžio mėnesį.

Vilniuje išėjo Petro Vileišio leidžiamas dienraštis „Vilniaus Žinios", o Peterburgas davė mums Antano Smilgos leidžiamą savaitinuką vardu „Lietuvių Laikraštis".

Dėl tam tikrų aplinkybių prie šių dviejų laikraščių negalėjo sutilpti ir bendrai dirbti visa tų laikų lietuvių visuomenė. Buvo daryta pastangų išleisti daugiau laikraščių, bet caro valdžia ištisus metus nebedavė leidimų. Tiktai 1905 m. rudenį revoliucijos audra sutruškino tą valdžios užsispyrimą ir susidarė palankesnės sąlygos lietuvių spaudai tarpti.

Tuomet Vilniaus lietuvių šviesuomenės būrys, priklausąs veikusiai tuomet demokratų partijai, ėmėsi leisti „Lietuvos Ūkininką". Šito laikraščio sumanytojų ir kūrėjų tarpe žymiausias vaidmuo tenka Antanui Smetonai, kurs buvo ir pirmasis jo redaktorius.

Po a. a. Vinco Kudirkos mirties, lietuvių visuomenė neturėjo nei vieno pripažinto vado. Užsieniuose ėjusieji mūsų laikraščiai neturėjo nei vieno redaktoriaus tikrąja to žodžio prasme. Laikraščiai ėjo neredaguojami, pripildyti pripuolamų, dažnai vienas antram prieštaraujančių, rašinių. Gaivališku įsibėgėjimu visoje Lietuvoje virte virė kova dėl lietuvių tautos teisių, bet kovotojai neturėjo autoritetingos ir visų pripažintos vadovybės.

Šituo minties pakrikimo ir demoralizacijos laikotarpiu mūsų spaudoje įsigalėjo smulkutės rietenos, nustelbdamos didžiuosius ir gyvuosius tautos reikalus. Demokratų srovė, leidusi Tilžėje „Varpą" ir „Ūkininką", buvo benukrypstanti į tokius klaikius kelius, kad tuose laikraščiuose pirmąją vietą buvo bepradedąs užimti kunigų bei davatkų plūdimas, gi tikrieji Lietuvos priešai ir Lietuvai pražūtingi jų žygiai dažnai būdavo išleidžiami iš akių. Kai kurie anų laikų veikėjai tiek buvo įsismaginę tokiais keliais žygiuoti, kad apie kokį nors bendrą visų lietuvių veikimą nenorėdavo nei kalbėti.

1905 metų revoliucija šitą lietuvių šviesuomenės skilimą ir demoralizaciją dar pagilina. Čia daug nulėmė kai kurių dvasininkų netaktas ir siauras protas. Sakysime, Seinų vyskupijos valdytojas, pralotas Antanavičius buvo išleidęs aplinkraštį, raginantį žmones gaudyti revoliucininkus ir įdavinėti caro valdžiai. Šito aplinkraščio skaitymas kai kuriose bažnyčiose sukėlė labai didelio trukšmo ir smarkiai pakurstė mūsų savitarpinės kovos ugnį. Buvo gyvas reikalas gesinti tą pragaištingą liepsną, nukreipiant visuomenės dėmesį į rimtesnius tautos reikalus. Šitos įsigalėjusios ir tikrai pavojingos ligos gydymas naturalu buvo pradėtis kaip tik ten, kur ji smarkiausiai reiškėsi, būtent — pasauliečių demokratų tarpe. Ir štai sumanomas „Lietuvos Ūkininkas", kuris turėjo vadovauti Lietuvos demokratams ir jų dėmesį nuo klebonų bei jų gaspadinių nukreipti į opiuosius tautos reikalus. Atkaklioms rietenoms ir visokiems šmeižtams, tam laikraščiui pasirodžius, turėjo būti pastatytas kryžius.

Tokią kryptį norėjo suteikti naujajam laikraščiui jo redaktorius A. Smetona. Ta kryptimi jis kurį laiką uoliai dirbo savo bendraminčio J. Tūbelio ir kai kurių kitų padedamas. Deja, demokratų partijos daugumai ta kryptis rodėsi netinkama. Ją viliojo įprasti pakrikimo, svetimų šūkių skelbimo ir rietenų didinimo keliai. Tokiais keliais eiti nereikia didelio pasiruošimo, ilgo galvojimo bei didelių rūpesnių. Tuo tarpu A. Smetonos ir jo draugų kelias buvo sunkus. Partija nuo to kelio nuslydo ir redaktoriui teko pasitraukti iš jo paties pastangomis sukurto laikraščio.

Pasitraukti jis pasitraukė, bet plunksnos nepadėjo. Pradėjo dairytis, kur galėtų savo mintis skelbti ir visuomenei rodyti naujus, tauresnius kelius, vedančius į geresnį rytojų.

4. A. Smetona — viltininkas.

Pasitraukęs iš „Lietuvos Ūkininko", A. Smetona kurį laiką dirbo bebaigiančiose nusigyventi Petro Vileišio „Vilniaus Žiniose", vesdamas jose tą pačią liniją, kurią buvo paėmęs „L. Ūkininke". Neilgai jam teko čia dirbti, nes Petras Vileišis, nepajėgdamas toliau „Vilniaus Žinias" leisti, perdavė tą laikraštį savo broliui Jonui Vileišiui, aiškiam demokratų žmogui. Naujojo leidėjo rankose dienraštis bematant nukrypo į tas pačias vėžes, kuriomis riedėjo demokratų partija ir jos spauda. Dienraštis greitai visai nusigyveno. Jo vietoje pasirodė „Lietuvos Žinios", tokios pakraipos, kokios jos dabar yra, tik anais laikais jos išeidavo vos vieną ar du kartus savaitėje.

Rimto tėvynės reikalų rūpinimo tais laikais buvo pasiilgusi jau žymi lietuvių šviesuomenės dalis. Negalėdama tenkintis tuo menku ir jai svetimu dvasios maistu, kurį teikė siaurai partiški laikraštėliai, ta šviesuomenė ėmė rūpintis naujo, nepartinio, tautiškos krypties, laikraščio steigimu. Kalbamoji šviesuomenės dalis glaudėsi prie A. Smetonos ir kun. J. Tumo, kuriuodu anais laikais buvo ryškiausieji lietuvių vienybės skelbėjai ir žymiausieji grynai tautiškosios lietuvių minties reiškėjai. A. Smetonos draugų ir kun. J. Tumo pažįstamų kunigų būrelis sumetė ne visai mažą pinigų sumą ir 1907 metų pabaigoje Vilniuje pasirodė „Viltis". Šitame laikraštyje A. Smetona užima vyriausiojo redaktoriaus vietą.

Bemaž kiekviename „Vilties" numeryje jis rašo principinio pobūdžio straipsnių, liesdamas pačius svarbiausius mūsų visuomenės gyvenimo reiškinius ir pačius opiausius lietuvių kultūros reikalus. Vedamoji visų tų rašinių mintis buvo įsigalėjusių mūsų sieloje svetimybių neigimas, lietuvių kultūros ir jų dvasios pajėgų ugdymas ir tautiškosios visų lietuvių vienybės reikalo skelbimas.

Visiems buvo aišku, kad A. Smetona ir jo bendradarbiai stengiasi pašalinti tą prarają, kuri tuomet skyrė partinio svaigulio apimtas lietuvių šviesuomenės grupes. Dėl šios priežasties „Viltis" buvo praminta tiltu, turinčiu sujungti veiklesniuosius kunigus ir svietiškus inteligentus bendram darbui.

Jeigu steigdamas ir redaguodamas „Lietuvos Ūkininką" A. Smetona tikėjosi žymiausios paramos savo vedamai linijai rasti svietiškių inteligentų demokratų tarpe, tai „Viltyje" tokios paramos galima buvo laukti iš kunigų pusės. Deja, ir čia pasikartojo ta pati istorija, kuri atsitiko „Lietuvos Ūkininke". Atsirado žmonių, kurie įsigeidė panaudoti „Viltį" ne lietuvių jėgoms derinti bei jungti, bet partinėms kovoms ir dar didesniam mūsų vienybės skaldymui. Tie žmonės aiškiai matė, kad A. Smetona neleis pakreipti „Vilties" vairą jiems pageidaujama kryptimi ir štai 1912 metais sudaro tokias sąlygas, kad A. Smetonai tenka pasitraukti iš „Vilties", kuri pavirsta grynai partiniu besiorganizuojančių krikščionių demokratų laikraščiu. Tokiu būdu A. Smetonos pradėtas ir gerokai įpusėtas tautos pajėgų derinimo darbas vėl nutrūksta. Bet įgimtas laikraštininkas, galįs tarti visuomenei sava žodį ir vartojąs plunksną ne pasipelnymui, bet tam tikrų idėjų skleidimui, paprastai nelabai tenusimena, jeigu jam tenka iš kurio nors laikraščio pasitraukti. Laikraštininko — publicisto darbo dirva yra visa tauta, kuriai jis beria savo kūrybos sėklą. Turėdamas tinkamą dirvą, toks laikraštininkas greitai susiranda priemones tai dirvai purenti. Taip pasielgė ir A. Smetona. Jis rįžosi įsteigti savą laikraštį, nepriklausomą nuo jokių srovių bei grupių.

5. A. Smetona — vairininkas ir aidininkas.

Pasitraukęs iš „Vilties", A. Smetona įkuria gražų, paveiksluotą žurnalą „Vairą", kurs ėjo ištisus 1913 ir 1914 metus. Tiktai 1915 metų rudenį, pasaulinio karo audra, užliejusi mūsų sostinę Vilnių, sutrukdė jo leidimą. „Vaire" buvo tęsiamas tas pats darbas, kurs buvo pradėtas „Lietuvos Ūkininke" bei „Viltyje", tik dabar jis buvo dar kiek pagilintas.

„Vairui" žlugus, ir beveik visai Lietuvai patekus vokiečių rankosna, visi pamatė reikalą dirbti vienybėje. Pasilikusioji Vilniuje šviesuomenė, atmetusi į šalį partinius kivirčus, susispiečia apie A. Smetoną ir pradeda leisti „Lietuvos Aidą". Pirmajame to laikraščio numeryje jis rašė:

„Gerai numanydami šios valandos įvairumą ir svarbumą, susitelkėme apie jį šiaip inteligentai ir kunigai, visi, kas tik pavaldome plunksną, nepaisydami nei srovių, nei pažiūrų skirtumo. Visus mus čia yra suspietęs rimtas mūsų tautos ir mūsų gimtosios šalies reikalas"... Tasai reikalas tame pačiame A. Smetonos rašinyje šitaip vaizduojamas:

„Nuliūdime gimsta geresnės ateities viltis: tikimės, kad ant griuvėsių stos nauja gyvata, nebepanaši į tą, kuri yra buvusi prieš karą. Lietuva yra be galo daug prisikentusi: padėjo kitiems šiokiu ar tokiu būdu vilkti ant savo pečių karo sunkenybių naštą, pavargo, nustojo begalės žmonių bei turto. Kas gali jai atlyginti tuos nuostolius? Vien tiktai jos laisvė. Tad nebenorime grįžti Rusijos valdžion, kuri nedavė augti nei plėtotis atbundančiai Lietuvos sąmonei, nenorime pakliūti nei naujon keno galion, kuri naudotų mus savo reikalams. Norime būti laisvi ir savo rankomis, kad, ir kitų padedami, atstatytume nuniokotą Lietuvą. Nepriklausomos, savarankiškos Lietuvos geisti mes turime teisės ir tautų laisvės vardu. Mes turime vilties..."

Reikalauti nepriklausomos Lietuvos tuo metu, kai dėl jos jungo grūmėsi rusų ir vokiečių kariuomenės korpusai, ir turėti vilties tos nepriklausomybės bei geresnių dienų susilaukti tada, kai Lietuvoje akmuo ant akmens nebuvo palikęs, galėjo tiktai didis ir toli matąs laikraštininkas, tautos vadas, nusimanąs, kokios milžiniškos jėgos glūdi svetimųjų sukaustytoje lietuvio krūtinėje ir žinąs būdus toms jėgoms pažadinti, kad atbudusi tauta padarytų stebuklus.

Stebuklas įvyko. Vieningu tautos pasiryžimu atgaivinta Lietuvos valstybė, ir mes šiandien džiaugiamės nepriklausomu gyvenimu. To džiaugsmo gal neturėtume, jeigu prieš 25 metus laikraštininkas A. Smetona nebūtų pradėjęs spausdintuoju žodžiu ruošti Lietuvos nepriklausomybei kelią, purendamas mūsų kultūros dirvonus ir be paliovos šaukdamas mus į vienybę ir sutartiną darbą tėvynės labui.

Įvairios naujienos.

Nepr. Lietuva.

Tiesioginio susisiekimo konferencija.

Lapkričio mėn. 11 d. Kaune prasidėjo vokiečių, lietuvių, latvių, estų ir SSSR tiesioginio prekių pervežimo konferencija. Tokios konferencijos daromos nemažiau kaip vieną kartą per metus prekių pervežimui ir visokių klausimų išrišimui. SSSR yra 5 delegatai, lietuvių 3, vokiečių 3 delegatai ir latvių yra 2 delegatai, o estų nėra nė vieno. Estai savo reikalus tvarkyti ir atstovauti juos pavedė latvių delegatui. Konferencija užtruks apie tris savaites.

Kiek pagaminta cukraus.

Cukraus fabrikas Marijampolėj jau pagamino 16.000 maišų cukraus. 3.500 maišų jau parduota. Iš viso šiemet numatyta pagaminti apie 70.000 maišų cukraus.

Prie fabriko yra didelis sandėlis, kuriame gali tilpti apie 35.000 maišų. Tačiau jo pilnai nepakanka ir dėl to Kaune rengiamas dar vienas sandėlis.

Vietinės gamybos cukraus pareikalavimas nuolat didėja.

Užsienio prekyba.

Spalių mėn. Lietuvos užsienio prekybos balansas buvo **aktyvus.** Išvežta prekių už 23,9 milijonus, o įvežta 23,2 milijonų litų sumai. Tuo būdu išvežimas prašoko įvežimą 700.000 litų.

Palyginus su rugsėjo mėn., spalių mėn. išvežimas kiek padidėjo, o įvežimas sumažėjo 3 milijonais litų.

Įsteigti dar 6 bekoninių kiaulių supirkimo punktai.

Gyventojų patogumui, šiomis dienomis įsteigti dar 6 bekoninių kiaulių supirkinėjimo punktai, būtent: **Pandėly, Skapišky, Radvilišky, Tytavėnuose, Troškūnuose ir Pakruojuj.**

Gyvulių svėrimo bilietai.

Nuo lapkričio 15 d. geležinkelis įvedė naujus gyvuliams sverti bilietus. Jie bus dviejų rūšių; vieni skirti stambiems gyvuliams, kiti smulkiems. Už vieno stambaus gyvulio, pasvėrimą arba kelių smulkių, bus imama 30 centų, vieno smulkaus — 20 centų.

Agronomų paskyrimai.

Agr. V. Totoraitis nuo gruodžio 1 d. skiriamas Seirijų rajono agronomu; stud. agr. V. Ožalas nuo lapkr. 16 d. paskirtas Aukštadvario rajono agronomu; bekoninių kiaulių tyrimo sekc. vedėjas agr. Aleksandravičius ir kiaulininkystės instrukt. agr. Ambrozas pasiųsti 6 savaitėms į Švediją kiaulininkystės reikalais: p. A. Vorodovas nuo lapkr. 16 d. paskirtas Šiaulių apskr. sodininkystės ir daržininkystės instruktorium.

Paukštininkystės kursai.

Nuo gruodžio mėn. 7 iki 23 d. žemės ūkio rūmai ruošia apskričių sodininkystės instruktoriams kursus, per kuriuos jie bus supažindinti su paukštininkyste. Šių kursų tikslas — paruošti paukštininkystės žinovų, pas kuriuos ūkininkai galėtų pasitėirauti įvairiais paukštininkystės klausimais.

Prašo sumokėti už siaur. geležinkeliuką.

Lapkričio 14 d. į Kauną atvyko iš Estijos buvusios prieškarinės privatinės geležinkelių bendrovės atstovai, kurie pradėjo derybas, kad Lietuva atlygintų už jiems priklausiusį ir iš jų priimtą siaurąjį geležinkeliuką Panevėžio — Saldutiškio ruože. Derybos tuo reikalu dar nebaigtos.

Šaulių Sąjungos choro gastrolės.

Lietuvos Šaulių Sąjungos choras, p. Martinonio vadovaujamas, ruošia Lietuvos liaudies dainų repertuarą, su kuriuo numato koncertuoti Estijoj. Jeigu leis laikas ir sąlygos, tai choras koncertuos ir Rygoj.

Nesenai šaulių choras su dideliu pasisekimu koncertavo Tilžėj.

Nuteista vagių gauja.

Kauno apygardos teismas nagrinėjo vagilkos Kazės Ruseckaitės ir 9 jos sėbrų bylą. Ši vagių gauja per vienerius metus Kaune ir priemiesčiuose padarė daugiau kaip **100 vagysčių.** Teisman buvo iššaukta apie 100 liudininkų.

Išnagrinėjęs bylą teismas svarbiausius kaltinamuosius Kazę Ruseckaitę ir jos padėjėją Joną Pipiną nubaudė po 5 metus sunkiųjų darbų kalėjimo. Vienas kaltinamasis gavo 4 metus, keturi — po 3, vienas — pusantrų metų sunkiųjų darbų kalėjimo ir du — po vienerius metus paprasto kalėjimo.

Rinkimai į Kauno ir Panevėžio ligonių kasas panaikinti.

Kauno ir Panevėžio ligonių tarybų rinkimus vyriausioji socialinio draudimo valdyba panaikino. Dėl Kauno ligonių kasos tarybos rinkimų skundus buvo padavusi darbo federacija ir darbdaviai. Paaiškėjo, kad kai kurios grupės buvo per rinkimus tyčia sudariusios dirbtines sąlygas, dėl kurių negalėjo balsuoti žymi dalis rinkikų. Be to, buvo ir kitų netikslumų. Visų kitų ligonių kasų tarybų rinkimai pripažinti teisėtais ir patvirtinti.

Okup. Lietuva.

Dega lenkų mokyklos.

Lenkų spauda praneša, kad Matuiros kaime, Vilniaus krašte, sudegė ūkininko namas, kuriame buvo lenkų pradžios mokykla. Esą įrodymų, kad namas buvo padegtas ir kad jį padegę lietuviai. Reikia manyti, kad tai yra eilinis lenkų prasimanymas.

Vos gyvo nepalaidojo.

Vilniaus krašte, vieno kaimo kapinėse įvyko šitoks nepaprastas atsitikimas. Po maldų, kai į duobę turėjo būti nuleistas vieno mirusio ūkininko lavonas, staiga atsivožė karstas ir tariamasis numirėlis karste atsisėdo. Susirinkusių kapinėse žmonių tarpe kilo sumišimas; kelios moterys net apalpo iš baimės. Paaiškėjo, kad ūkininkas nebuvo miręs, o buvo tik užmigęs **letargo miegu.** Pats „numirėlis“ labai nudžiugo, kad laiku pabudo. Tą pačią dieną, vietoj laidotuvių, įvyko balius.

Žydai perka dvarus Vilnijoj.

Kėlė lenkų laikraščiai triukšmą apie lietuvių pastangas nupirkti Vilnių; dabar tokį triukšmą kelia dėl žydų, kurie nori Vilniaus krašte iš nusigyvenusių lenkų dvarus supirkti. Tris dvarus esą nupirkę žydai.

Lietuviai svetur.

Kumštin. Šarkis — kino artistas?

Garsus pasauly kumštininkas Amerikos lietuvis Šarkis - Žukauskas kviečiamas būti filmų artistu. Kviečia jį viena rimta kino filmų gaminimo bendrovė. Jei Šarkis pasiūlymą priimtų, tai jis vaidintų jaunuomenei skiriamose filmose.

Užsieniai.

Bedievybė Sov. Rusijoj.

Spaudos žiniomis, Sovietų Rusijos bedievių organizacijoj šiuo metu yra pusšešto milijono narių. Organizacija turi 50.000 skyrių, 400 vadinamų puolamų dalių ir 300 žemės ūkio bedievių kolektyvų. Be to, Sov. Rusijoj dabar yra 40 prieštikybinių liaudies universitetų.

Suomijoj drebėjo žemė.

Lapkričio mėn. 16 d. Suomijoj buvo jaučiamas stiprokas žemės drebėjimas. Požeminis ūžimas buvo toks stiprus, kad daugelio namų atsidarė durys ir išbyrėjo langai. Kambariuose baldai buvo išjudinti iš vietų ir nuo stalų nukrito indai.

Žemės drebėjimas Suomijoj įvyksta pirmą kartą.

Teatro krizis Lenkijoj.

Šį rudenį dėl sunkaus ekonominio krizio uždarytos visos Lenkijoj veikusios operos ir dauguma dramų. Geresnieji Lenkijos operų artistai išvažinėjo gastrolėms į užsienius. Geriausias lenkų dainininkas Jonas Kiepura dabar gastroliuoja Amerikoj; kiti gastroliuoja Italijoj, Austrijoj ir kitose valstybėse.

Dabar lenkų teatrai organizuoja skrajojančią operą, kurią sudarys bedarbiai artistai. Ši opera rengs vaidinimus Varšuvoj, Krokuvoj, Lvove, Poznanėj, Katovicuose ir Vilniuj.

Ukrainiečių areštai Galicijoj.

Lenkų spaudos pranešimu, Tarnopolio apskrity, Rytų Galicijoj, suimta daug ukrainiečių, kaltinamų priešvalstybiniu veikimu. Suimtųjų tarpe yra daug moksleivių.

Ties Stryjum, į pietus nuo Lvovo, užmuštas vienas lenkų viršaitis. Lenkų spauda rašo, kad viršaitį užmušę iš kerštо slaptos kariškos ukrainiečių organizacijos nariai.

Reikalauja taikos.

Lapkričio mėn. 15 d. Reimse, Prancūzijoj, įvyko tarptautinis buvusių karo dalyvių suvažiavimas. Kongrese dalyvavo Vokietijos fronto kovotojų sąjungos, Vokietijos ir Austrijos invalidų sąjungos, Prancūzijos, Anglijos ir Italijos fronto kovotojų sąjungų atstovai. Tarp kit ko buvo priimta rezoliucija, kurioj griežčiausiai protestuojama prieš bet kokį naują karą ir reikalaujama tarptautinės taikos organizacijos. Toliau, reikalaujama tarptautinės taikos organizacijos. Toliau, reikalaujama, kad kiniečių — japonų konfliktas būtų greičiausia likviduotas.

Trumpai apie viską.

LIETUVOJE.

— Berlyne netrukus prasidės derybos tarp Lietuvos ir Vokietijos atstovų dėl dviejų milijonų litų, kuriuos Klaipėdos krašto piliečiai prieš karą buvo įdėję į Vokietijos taupomąsias kasas.

— Žymus Belgijos prekybininkas p. Arthur Ghysbrecht paskirtas Lietuvos garbės konsulu Antverpeno mieste, Belgijoj.

— Susisiekimo ministeris p. Vileišis lankėsi Klaipėdoj, kur susipažino su uosto tvarkymo darbais, ir vėliau apžiūrėjo Kretingos-Telšių geležinkelio statybą.

— Lietuvos Raudonojo Kryžiaus valdyba paaukojo Tarptautiniam Raudonajam Kryžiui 1.000 litų nukentėjusiems nuo potvynio kiniečiams šelpti.

— Laikraščiai praneša, kad dr. P. Karvelis ir kun. Mieleška, naujo dienraščio „Aušra“ leidėjas, išstojo iš Katalikų Veikimo Centro.

— Kariuomenės teismas nubaudė 4 metais kalėjimo plečkaitininką Juozą Kazlauską, kuris drauge su Jeronimu Plečkaičiu rengė 1927 metais Alytuj sukilimą.

— Pernai ir šiemet Kauno miesto ligonių kasos deficitas pasiekė arti 200.000 litų. Matyt, šeimininkauta ne per geriausia.

— Šiomis dienomis Kauno priemiesty Vilijampolėj buvo pasirodę du vilkai. Gyventojams pakėlus triukšmą, vilkai pabėgo.

— Paštų Valdyba praneša, kad Žukančiuose, Šiaulių apskr., ir Alksnynėje, Vilkaviškio apskr., atidarytos naujos pašto agentūros.

— Nežinomi piktadariai apiplėšė Kairių bažnyčią, Šiaulių apskr. Vagys išnešė įvairių bažnytinių daiktų 1.350 litų sumai.

— Vilkavišky pasirodė apyvartoj netikrų penklitinių monetų. Pinigai padirbti gerai ir, tik įsižiūrėjus, galima pažinti, kad netikri.

— Dauguose, Klaipėdos krašte, įvyko „Santarai“ priklausančių jaunimo draugijų suvažiavimas. Iš pranešimų matyti, kad Klaipėdos krašto lietuvių jaunimas aktingai dirba.

OKUP. LIETUVOJE.

— Dėl nepaprastai didelių mokesčių, spalių mėn. Vilniuje dar užsidarė 17 prekybos ir pramonės įmonių. Sumažėjęs tą mėnesį ir išvežimas į Pabaltijo valstybes 25%.

— Vilniaus katedros požemy atrastas naujas rūsys su žinomo vyskupo Voinos palaikais. Voina buvo Vilniaus vyskupu 17-me šimtmety.

LIETUVIAI SVETUR.

— Prūsų lietuviai negalėdami iš valdžios išprašyti savo vaikams lietuviškų mokyklų, pradėjo steigti nors vaikams darželius. Tilžėj veikia keli tokie darželiai po dvejetą dienų savaitėj.

— Prūsų valdžia nuosekliai vokietina lietuviškus vietovardžius. Šiomis dienomis trys Ragainės apskr. lietuviški viensėdžiai: Šilgaliai, Kausiai ir Karčiauninkai pervardinti nieko bendra su tų vietų istorija neturinčiu vokišku vardu „Fichtenwalde“.

— Škotijos lietuvių laikr. „Išeivių Draugas“ rašo, kad nežiūrint Anglijoj didelio nedarbo, Londono lietuviai darbininkai visi turį darbo.

— Lietuvos atstovas Pietų Amerikos Valstybėms p. Daukantas dovanojo Argentinos lietuvių namų muziejui gausų Brazilijos lauku mineralų rinkinį.

— Brazilijoj, Sao Paulo priemiesty, Vila Bela baigiami statyti gražūs lietuvių mokyklai namai.

— Buenos Airės mieste įsikūrė Argentinos lietuvių dr-ja „Kultūra“. Ji nori siekti to paties tikslo, kaip Lietuvoj veikianti „Kultūra“. Argentiniškė „Kultūra“ ruošiasi leisti savo laikraštį „Mūsų Dienos“.

UŽSIENIUOSE.

— Lapkričio mėn. 18 d. Latvija šventė savo nepriklausomybės trylikos metų sukaktuves.

— Žymus latvių rašytojas Adolfas Erss minėjo savo literatūros darbo 25 metų sukaktuves. P. Erss yra parašęs apie 20 knygų, iš kurių vieną apie Lietuvą. Jis yra didelis lietuvių tautos draugas.

— Antruoju Latvijos seimo sekretorium vietoj lenko Vierzbickio išrinktas balsų dauguma rusas Pavlovskis.

— Latvijos-Estijos pasieny siaurojo geležinkelio linijoj įvyko didelė traukinio katastrofa, per kurią buvo sužeisti keli keleiviai. 6 traukinio vagonai nukrito į griovį.

— Lodzėj įvyko didelės bedarbių demonstracijos. Demonstrantai mėgino padegti miesto valdybos namus ir išdaužė langus. Policija demonstrantus išskaidė.

— Paskutinėmis dienomis įvairiose Vokietijos vietose vėl įvyko smarkių susirėmimų tarp nacionalsocialistų (hitlerininkų) ir komunistų. Yra nemaža užmuštų ir sužeistų.

— Vakarų Vokietijoj, netoli Kasselio keleivinis traukinys užvažiavo ant didelio avių pulko ir 77 avis užmušė.

— Berlyne vėl prasidėjo derybos tarp Vokietijos ir Sov. Rusijos atstovų prekybos ir ūkio santykiams išplėsti.

— Čekoslovakijos prezidentas Masarykas ir ministeriai sumažino sau atlyginimą 5—10%. Čekoslovakijos prezidentas gaudavo metams milijoną kronų, o ministeriai 100 — 150.000 kronų.

— Pereitą sekmadienį Paryžiuj iškilmingai uždaryta tarptautinė kolonijų paroda, kuri truko pusę metų. Parodą aplankė apie 33 milijonai žmonių.

— Šią savaitę Anglijos parlamente bus svarstomas įstatymo projektas, kuriuo bus pakelti muitai iki 100%. Žemės ūkio produktams muitai nebūsią pakelti.

— Anglijos sosto įpėdinis, Valijos princas, pasakė per radio kalbą, kurioj kvietė anglus pirkti savo krašto prekes, kad tuo būdu būtų sumažintas nedarbas.

— Madride, Nekalto Prasidėjimo bažnyčioj ispanų policija padarė kratą, per kurią rastas ginklų sandėlis ir sąrašas 600 asmenų, dalyvaujančių sąmoksle prieš esamą vyriausybę.

— Kipro saloj neramumai likviduoti. Per neramumus buvo užmušta ir sužeista 75 žmonės. Sukilėlių sunaikinti valdžios trobesiai atstatomi.

— Viename Naujorko teatre vaidinimo metu kilo gaisras. Publikai pavyko iš teatro išbėgti. Gesinant gaisrą, apdegė keli ugniagesiai.

— Kalifornijoj, Amerikoj, areštuotas prezidento Hooverio svainis, pas kurį rasta 19 butelių alkoholio. Jis paliuosuotas iki teismo už užstatą.

Ūkis, pramonė, prekyba.

Javai.

Užsienyje. Javų kainos svyruoja. Laisvuose uostuose dabar rugiai parduodami po 11 lt. 60 ct. už cntn. Kviečiai spalių mėn. pradžioje buvo parduodami po 13 lt., dabar — po 13 su viršum litų. Tačiau, šis „viršus“ svyruoja nuo 25 lig 60 ct. Miežiai nukrito 1 litu už ctn. ir vietoje 12 lt. parduodami po 11 lt., o avižos net vėl pakilo ir dabar parduodamos po 11 lt. 50 ct. už cntn. Javų biržų sluoksniuose kalbama, kad pastangas javų kainas numušti daro Sovietų agentai, nes Sov. Rusija negali pristatyti tiek javų, kiek užpardavė. Tad ji turi pirkti kitur, o tam ir numuša kainas.

Lietuvoje. Paskutinėmis dienomis vėl pradėjo taisytis rugių kaina, bet ne visur, o tik Šiaurės Lietuvoje. Šiauliuose dabar už rugius mokama 16 lt., o Panevėžyje net 17 lt. Aukščiausia kaina už rugius mokama Mariampolėje — 18 lt. Kitur — 15 — 16 litų.

Kviečių kaina nepasikeitė — 13 — 14 litų. Miežių kaina nukrito tik Panevėžyje iš 11 lig 10 lt.; kitur nepasikeitė. Už avižas mokama sena kaina 7 — 10 lt.; pigiausia avižų kaina šiaurės Lietuvoje.

Gyvuliai.

Užsienyje. Kainos vis dar krinta. Mažiausiai nukrito bulių ir karvių kainos 2 — 3 litais už ctn. Daugiausia nukrito veršių kainos iki 25 litų už ctn. gyvo svorio, arba 50 ct. už klgr. Dabar už veršius Vokietijoje mokama po 85 — 100 lt. už ctn. Krinta ir kiaulių kainos. Už mėsingas kiaules dabar mokama 88 — 90 lt. už ctn., taigi per savaitę kaina nukrito 8 — 10 lt. Bekono kaina irgi krinta.

Lietuvoje. Kainos nepaprastai kritusios. Už bulius ir karves mokama nuo 20 lig 30 lt. už ctn., bet esti atsitikimų, kada mokama ir po 15 lt. už ctn. Labai nukrito kiaulių kaina. Už penėtas kiaules mokama vidutiniškai tik po 60 lt., o už mėsingas apie 50 lt. Tačiau, labai dažnai mokama ir po 40 lt. už ctn. Su bekonu dabar taip pat sunku, nes ūkininkai šiuo metu daugiausia turi lengvesnes kiaules, kurių „Maistas“ tuo tarpu nebeperka.

Paukščių kainos kiek taisosi, nes gan daug paukščių išvežama užsienin. Žąsų per spalių mėn. buvo išvežta virš 130.000 št., tačiau palyginti su 1930 m., dvigubai pigiau. Šiemet Vokietijai už kiekvieną įvežamą žąsį reikia mokėti muito po 5 litus. Vokietijoje žąsis kainoja, kartu su muito rinkliava, 11 — 12 litų.

Šių dienų ekonominė būklė.

Kredito srityje indėliai išimami normaliai, bet indėlių įnešama mažiau, negu paprastai. Todėl, bendra indėlių suma vis dėlto mažėja. Per šių metų spalių mėn. visuose privatiniuose akciniuose bankuose (išskyrus Lietuvos ir Žemės Bankus) indėliai sumažėjo 7,7 mil. lt.

Lietuvos Bankas lapkričio mėn. 1 dieną turėjo išleistų banknotų (litų) 120,7 mil. litų. Tiems banknotams padengti Bankas privalo, einant įstatymais, turi turėti 40 mil. litų sumai auksо. Tuo tarpu iš Banko balanso matyti, kad lapkričio 1 d. jis turėjo aukso 47,6 mil. litų, tai yra 7 mil. litų daugiau, negu reikalinga. Be to, banknotams padengti Bankas lapkričio mėn. 1 d. turėjo dar 42,5 mil. litų užsienio valiutos. Išeina, kad bendras banknotų (litų) padengimas auksu ir valiuta siekia veik 75 procentų. Tai yra labai aukštas padengimo procentas. Tad Lietuvos Bankas, nežiūrint krizio, labai stipriai laikosi. Laukiama, kad lapkričio mėn. Lietuvos Banko resursai dar sustiprės, nes smarkiai mažėja prekių įvežimas. Yra manufaktūros urmo firmų, kur dabar apyvarta sumažėjo 4 — 5 kartus, palyginti su mėnesio prieš tai apyvarta. Dėl apyvartos sumažėjimo, žinoma, kenčia prekyba, bet Lietuvos Bankas iš to kiek išlošia, nes mažiau reikia eikvoti valiutos mokėjimams užsieniui.

Žemės ūkio padėtis per paskutinį mėnesį nepagerėjo, nes kainos nepakilo, o kiaulių ir sėmenų kainos net dar nukrito.

Paskutiniu laiku kiek mažėja ir valstybės iždo pajamos, nes mažėja įplaukos nuo degtinės monopolio ir muitų. Todel Vyriausybė mažina ir išlaidas ir valstybės biudžetas būsiąs suvestas be deficito.

S. Laptevas.

Gydytojų rekomenduojamas išmėgintas vaistas nuo kosulio ir kvepuojamųjų organų skaudėjimų

KOSULYN

Pratęsė miškui pirkti terminą.

Žemės Reformos Valdyba, susitarusi su Miškų Departamentu, **kariams savanoriams naujakuriams,** kurie yra gavę Žemės Reformos įstatymo 32 ir 32[1] §§ teisę įsigyti miško medžiagos nemokamai ir kurie jau turi žemės tvarkytojų tam tikrus pažymėjimus, — tų pažymėjimų galiojimo terminą pratęsė ligi **1932 m. vasario mėn. 1 dienos.** Mat, paaiškėjo, kad pirmiau duotas terminas ligi šių metų gruodžio mėn. 31 d. yra per trumpas ir kad daugelis naujakurių nespės miško medžiagos įsigyti. Kol dar nepašalo yra labai nepatogus laikas miškui pirkti; be to, yra vietų, kur naujakuriai išperka miško labai daug ir miškų urėdijos, iš anksto to nenumačiusios, nespėja paruošti pardavimui tiek statybinio miško, kad visiems užtektų.

Kurie nespės iki naujų metų miško nusipirkti, neprivalo turimus pažymėjimus nė pakeisti, nė niekur registruoti, o su tais pačiais pažymėjimais miška galės pirkti ligi 1932 m. vasario mėn. 1 d., nežiūrint, kad juose yra pažymėta, jog jie turi galios tik iki šių metų gruodžio mėn. 31 dienos.

Pasaulinė pinigų rinka.

Paskutinę savaitę tarptautinėj pinigų rinkoj padidėjo pasitikėjimas doleriu. Amerikos Jungtinių Valstybių kreditų padėtis žymiai pagerėjo, nes apsistojo aukso išvežimas ir nebeduoda jokio pagrindo nerimui. Ryšy su tuo, dolerio kursas padarė pažangą ir beveik pasiekė savo aukso kurso lygį.

Olandų guldeno kursas beveik visose biržose susilpnėjo ir vėl užleido pirmenybę prancūzų frankui. Vokiečių markės kursas nusistovėjo ir yra tvirtas. Anglijos svaro kursas nepastovus, nors svyravimas nebuvo didelis. Švedų, danų ir norvegų valiutų kursai ir šią savaitę krito ir nerodo pastovumo. Ypač krito švedų krona, kurios kursas dabar žemesnis už danų kronos kursą. Žemiausia yra kritusi norvegų krona.

Pietų Amerikos kraštų pinigų kursai žymiai pasitaisė. Pavyzdžiui, Argentinos pezo kursas pasitaisė nuo 59 iki 79% aukso vertės. Pakilus sidabro kainai, stipriai laikosi ir Meksikos valiuta.

Kaip auga mūsų mėsos ir sviesto eksportas.

Paskutiniais metais mėsos ir sviesto eksportas iš Lietuvos žymiai padidėjo. Per pirmuosius devynis mėnesius iš Lietuvos buvo išvežta (centnerių):

	1929 m.	1930 m.	1931 m.
Šviežios mėsos . .	54.770	128.140	163.404
Rūkytos mėsos ir konservų	118	26.782	219.344
Sviesto	59.118	113.688	142.662

Taigi, palyginus su 1929 metais, šviežios mėsos ir sviesto išvežimas šiemet padidėjo bemaž trigubai, o rūkytos mėsos ir konservų išvežimas apie 18 kartų.

Smulkios ūkiškos naujienos.

— **Ryšy su geležinkelių, tiltų ir didesnių trobesių statyba, paskutiniais metais žymiai padidėjo geležies ir plieno įvežimas į Lietuvą. Palyginus su 1927 metais, šios medžiagos importas užaugo beveik dvigubai.**

— **Pereitą savaitę Pienocentras eksportavo į užsienius 1.593 statinaites ir 223 dėžes sviesto. Už sviestą buvo mokama: I rūšis — 4 lt. 45 ct., II rūšis — 4 lt. 25 ct. ir III rūšis — 4 lt. 10 ct. kilogramui. Už kiaušinius mokėta nuo 12 iki 18 centų.**

— **Suomijos vyriausybė pakėlė muitus kviečiams, miltams, ryžiams, cukrui, benzinui ir įvairioms prabangos prekėms.**

— **Lenkijos skolos užsieniams šiuo metu siekia 4.607 milijonų zlotų sumos. Amerikai Lenkija skolinga 1.844 mil., Prancūzijai — 790 mil., Švedijai — 292 mil., Anglijai — 195 milijonus zlotų ir t. t. Vienam Lenkijos gyventojui užsienio skolų tenka apie 168 litai mūsų pinigais.**

— **Kadangi Vokietijoj bulvių derlius šiemet nukentėjo nuo potvynių ir blogo oro, tai spirito varyklos spirito gaminimui vieton bulvių nori naudotis cukriniais runkeliais.**

— **Paskutiniu laiku vėl kiek pakilo vilnų kaina. Per du mėnesius vilnos pabrango 10 nuošimčių. Vilnų kainos pakilo tik dėl to, kad jų daugiau pradėjo reikalauti Anglijos tekstilės fabrikai.**

— **Šiomis dienomis rusai pardavė užsieniams 15.000 tonų šių metų derliaus linų ir veda derybas dėl kitų 15.000 tonų pardavimo. Ryšy su rusų linų pasirodymu rinkoje, *linų kainos Londone žymiai nukrito.***

— **Paskutiniu laiku žymiai pakilo sidabro kaina. Sidabro pabrangimo priežastis esanti tame, kad kai kurios valstybės naujai išleidžiamus pinigus remia sidabru. Be to, vis daugiau leidžiama apyvarton smulkių sidabrinių pinigų.**

— **Šiemet Argentinoj kviečių pasėliai sumažėjo visu penktadaliu. Užtat žymiai padidėjo linų ir šiek tiek miežių ir rugių pasėliai.**

„Mūsų Rytojaus“ moksliška ekspedicija į Pietų Ameriką.

(Tęsinys).

Kelionė į Brazilijos gilumą. Atogrąžų žiema. Serradų gaisrai. Ankstybieji žiedai. Burity. Emu. Jaburu. Juodieji ibisai. Varano medžioklė. Fazenda Porto Sacco — ekspedicijos bazė, jos apylinkės ir darbo galimumai.

Pasiekusi Brazilijos krantus, mūsų ekspedicija trumpai teviešėjo to krašto miestuose. Negaišindama laiko, ji tuojau leidosi šalies gilumon, kur mokslininkų koja gal dar nėra buvusi ir kur ano krašto gamta tebėra žmogaus dar beveik nepaliesta.

Rugpiūčio 30 d. ekspedicija jau buvo 1000 kilometrų su viršum atstu nuo Brazilijos sostinės Rio de Žaneiro ir pasiekė Catiarą. Tatai yra paskutinė geležinkelio stotis šiaurės vakarų kryptimi. Toliau geležinkelis nebeeina.

Iš Catiaro stoties iki artimiausio miestelio vardu Paracatu teko važiuoti automobiliu 340 kilometrų. Šiame miestely ekspedicijai teko sugaišti beveik 3 dienas, nes reikėjo apsilankyti pas prefektą ir kitus asmenis, kuriems buvo adresuoti Brazilijos mokslininkų laiškai, rekomenduoją paremti mūsų ekspediciją ir suteikti jai reikiamos pagalbos.

Veik visi žmonės, kuriuos ekspedicija aplankė Paracatu, vienu balsu patarinėjo važiuoti toliau šiaurės kryptimi į tas vietas, kur skiriasi Amazonės ir San Francisko upynų vandenys. Kiek pasvyravusi ir pasiteiravusi vietos gyventojų nuomonės, ekspedicija priėmė Brazilijos piliečio p. Batelho pasiūlymą vykti apie 90 kilometrų nuo Paracatu ir apsistoti minėtojo ponо fazendoje Porto Sacco, miškingame ir visai neapgyventame krašte, Rio Prėto upės pakrašty.

Gana įdomią kelionę į kalbamąją fazendą ir ekspedicijos darbą ten nuvykus aprašinėja savo laiškuose prof. T. Ivanauskas.

„Pasisamdę sunkvežimį, rugsėjo 2 d. išsiuntėme į Porto Sacco savo bagažą. Mus pačius ten nuvežti maloniai apsiėmė vietinis fazenderis (dvarininkas) p. Tunes. Mūsų ekspedicijos darbais susidomėjęs dar vietinis žemės savininkas p. Carneiro ir prisijungė prie mūsų.

Kelionė į Porto Sacco buvo labai įdomi. Kelias praskintas tiesia linija per serrado, — tuo vardu vadinami žemi žemės plotai, apžėlę miškais, pakaitomis su stepais. Vieta visai negyvenama ir nedirbama. Ji tenaudojama galvijams ganyti. Gi čionykščiai galvijai yra prieš keliasdešimts metų iš Indijos atgabentieji raguočiai zebu, maišyti su kitomis vietinių raguočių veislėmis. Šitie gyvuliai retai tegauna pamatyti žmogų ir yra labai baigštūs. Pamatę mus bevažiuojančius, jie bėga kelis šimtus metrų, tarytum mūsiškiai elniai ar briedžiai.

Miškas dabar nekaip atrodo. Kadangi rugsėjo pradžioje yra žiemos pabaiga, tai medžių dauguma stovi be lapų, tarytum apmirę, o žolė išdžiūvusi, parudavusi, smulkių dulkių sluogsniu padengta. Tokiomis aplinkybėmis labai lengvai serradose kyla gaisrai. Bevažiuodami iš Catiaros matėme daug tokių gaisrų. Regėtojui susidaro įspūdis, tarytum ugnies jūra, išsiveržusi iš krantų, pamažėl slenka pirmyn, prarydama žalumynų likučius ir palikdama milžinišką, juodą, negyvą plotą. Naktimis nuolatos matydavome lyg raudoną uždangalą — tatai tolimų serrado gaisrų pašvaistės.

Tačiau jau artinosi žiemos galas. Rugsėjo mėn. antroje pusėje ima lyti ir prasideda pavasaris. Jo ženklų jau matome. Kai kur sausose serradose pasitaiko dar be lapų, bet visas žiedais apibertas medis. Ypač gražiai atrodo ipė — medis stambiais geltonais žiedais. Iš toliau žiūrėdamas į žydinčią ipę, matai, tarytum, aukso kupetą. Kiti medžiai žydi violetiniais, raudonais žiedais. Žiedų taip daug, kad šakų nebematyti.

Nereikia manyti, kad žiemą čia apmiršta visa augmenija. Sausose serradose laikas nuo laiko pasitaiko lyg žalių gyslų arba salų. Tai upelių arba čežėlių pakraščiai. Tokiose drėgnesnėse vietose medžiai žaliuoja ištisus metus. Dažniausiai tokiose vietose auga palmė, vadinama burity. Tos palmės turi lygų, keliolikos metrų aukščio stuobrį su plačiais vėduoklės išvaizdos lapais viršūnėje. Jos sudaro labai ryškų vaizdą. Dėl to ir drėgnosios vietos, kur jos auga, nuo tų palmių gavo pavadinimą burity.

Kai kur pakeliui mums pasitaiko bebaigią džiūti ežerėliai arba pelkynai. Paprastai apie tokias vietas knibžda gyvybė.

Vabzdžiai dar nepasirodė. Jie atgyja tik rugsėjo pabaigoje, bet paukščių ir žvėrių užtinkame daug. Daugiausia pasitaiko plėšriųjų paukščių. Jie tupi nejudėdami plikų medžių viršūnėse ir ir čia apžiūri visą plačią apylinkę.

Tarp kitko, bevažiuodami, pirmą kartą sutikome milžiną paukštį vardu emu. Jis turi beveik 2 metrus aukščio ir sveria apie porą centnerių. Du toki milžinai, mums bevažiuojant, perbėgo kelią ir sustojo kokia 50 metrų atstu nuo mūsų. Mėginome pašauti juodu brauningu šūviais, kadangi mūsų šautuvai dar neišpakuoti, bet iš to niekas neišėjo.

Kitoje vietoje vėl sutikome emų būrį, bet jų medžioti jau nebemėginome. Pasitaikė dar milžiniškų Pietų Amerikos gandrų, vadinamų jaburu, juodųjų ibisų pulkai ir daug kitų neregėtų paukščių.

Vienoje victoje pastebėjome didelį, apie pusantro metro ilgą driežą — varaną. Puolėme ji gaudyti, bet pasirodė ne toks lengvas darbas, nes jo vikrumas nepaprastas. Būdamas spygliuotų vietos augalų globoje, varanas mikliai laksto ir visai nepaiso žmogaus, lyg pasityčiodamas iš medžiotojų. Tuo būdu ir šis mėginimas sučiupti nepapras-

Prakaitavimas.

Odoje yra mažytėliai grumuliukai-liaukos; vienos liaukos išskiria prakaitą, kitos riebalus. Ne visų gyvulių prakaito liaukos vienodai išskirstytos ir nevienodai išsivysčiusios. Labiausia jos išsivysčiusios ir po visą odą išsiplatinusios pas arklius; toliau palaipsniui eina avys, galvijai, kiaulės, šunes, katės.

Normalios sveikos odos prakaito liaukos nuolat veikia ir prakaitas eina į orą garų pavidale; toks prakaitavimas mažai pastebimas. Prie sustiprinto liaukų veikimo visas prakaitas nespėja pavirsti į garus ir tada pasirodo skystas prakaitas, rodos plaukai sulieti vandeniu.

Išgaravimo stiprumas ir prakaito kiekis priklauso nuo kūno temperatūros, oro drėgmės, gyvulio judesio, ligos ir kitų priežasčių. Dėka nuolatiniam prakaito garavimui plaukai būna drėgni, tamprūs, žvilga.

Prakaito kiekis pas gyvulius labai didelis. Prie pilnos ramybės per parą pas arklius išeina į orą prakaito apie 10 klgr.; pas galvijus — apie 9½ klgr., pas avis — apie 1 klgr.

Strėnkaulio smegenyse yra centrai, kurie reguliuoja prakaitavimą. Suerzinti centrai jaudina prakaito liaukas ir jų veiklumas žymiai stiprėja. Prakaitavimo centrus suerzina pasikeitęs kraujas; susirgus, sunkiai ar greit dirbant, kraujuje didėja angliarūkšties kiekis, kraujas darosi šiltesnis. Ir be centrų pageibos prakaito liaukos susierzina, kada išyla oda, ar gyvulys jaučia didelius skausmus. Prie skausmingų operacijų, kaip romijimas, jautresni arkliai labai prakaituoja.

Prakaitas pasirodo visame kūne, bet daugiausia jo tuštymuos, kaklo šonuose, ausų apačioj, apie akis, šnerves ir snukį; pas smulkius gyvulius labiausia prakaituoja tarpvietis ir tešmuo.

Prakaitas tur savyje sutirpusių baltymų ir į jį prisimaišiusių odos pleiskanų. Dėl to, kada arkliai ar galvijai smarkiai prakaituoja, prakaitas baltas ir putoja. Apdžiūvus matomos baltos rievės.

Daugumoj atvejų prakaitas būna šiltas; kada oda atšalus, ar smarkiai puola temperatūra, prakaitas šaltas. Priedieglių šaltas prakaitas — **blogas ženklas.**

Be bendro, būna ir vietinis prakaitavimas, kas atsitinka prie vietinio nervų sužalojimo. Prakaitavimo vietoje plaukai tamsesni, pasipūtę.

Kada prakaito išskyrimas ir jo išgaravimas sumažėja, oda darosi sausa, plaukai pasišiaušę, be blizgesio. Prakaitavimas mažėja prie kai kurių kroniškų (įsisenėjusių) ir prie kai kurių limpamų ligų su aukšta temperatūra. Skystimas irgi mažina prakaitavimą, nes daug vandens išeina su išmatomis, kraujas darosi tirštesnis ir mažiau duoda prakaitui medžiagos.

Galvijų, avių, kiaulių, šunų šnipuose yra panašios į prakaito liaukos, kurios išdirba šnipo rasą. Pas sveikus šnipas **visados rasotas.** Prie karščiavimų šių liaukų veikimas mažėja, šnipas darosi sausas, šiltesnis, oda net plyšta. Sausas, karštas šnipas ir reiškia, kad kūno temperatūra **aukšta.**

Riebalinės odos liaukos išdirba odai tepalą, nuo kurio oda minkšta, lanksti, plaukai žvilga. Padidėjus tepalo kiekiui, jis susimaišęs su pleiskanom sudžiūsta ir atrodo lyg būt oda sėlenom pabarstyta. Nevalant gyvulių odą, tepalo prakaito ir pleiskanų mišinys labai užteršia odą, plaukus ir subiaurina gyvulio išvaizdą.

Dažnai ūkininkai nusiskundžia, kad arklys ar karvė labai prakaituoja, kuom gydyt? Vidutinis prakaitavimas sveikam kūnui labai reikalingas. Jei išteptume gyvulį ar žmogų liaku, sulaikytume prakaitavimą ir odos kvėpavimą, gyvulys padvėstų. Smarkus prakaitavimas pats savaime nėra liga, tik organizmo priemonė gelbėtis nuo ligos. Prakaitavimas mažina karštį, išmeta iš organizmo nereikalingas kraujo atmatas, nuodus. Pas piktus, biaurus prakaitas dažnai dvokia. Organizmo dvokiančios atmatos kiršina nervus ir pykdo. Ilgalaikis smarkus prakaitavimas silpnina kūną. Persilpnas prakaitavimas neišvalo gerai organizmą nuo kenksmingų atmatų ir visados kūnas liguistam stovyj.

Prakaitavimas bus normalus, jei oda visados bus **švari** ir odos skylutės nebus užakusios. Dėl to, **vasarą gyvulius reik maudyt, žiemą šukuot.** Per riebią odą praust muilu; sausas muilas kenksmingas, nes muilo šarmai nuplauja riebalus.

Vet. gyd. *A. Brundza.*

Sergant tulžies bei kepenų ligomis, tulžies akmenimis ir geltlige, naturalinis **„Franz Josef“** kartusis vanduo reguliuoja virškinimą geriausiu būdu.

Rudens kova su vaismedžių priešais.

Vaismedžiams labai kenkia ir labai daug sunaikina vaisių įvairūs vabalai bei kirminai. Kaip tik vaismedis pradeda pavasarį sprogti, tuojau jį apnyksta visoki priešai, kurie naikina lapus, žiedus ir, pagaliau, vaisius. Vidutiniškai imant, vaismedžiai duotų du kartus daugiau, jei ne šitie priešai.

Kaip tik nupuola nuo medžių lapai, mes matom ant šakelių susuktus iš vortinklių ir lapų lizdus spragių, moksliškai vadinamų Porthesia Chrysorchosa. Jei šitų lizdų nenuimsim rudenį arba anksti pavasarį, kol dar nėra lapų, tai gegužės mėnesį iš jų išeina tūkstančiai rusvų plaukuotų spragių, kurios nuės visus lapus.

Taigi šituos lizdus reikia būtinai nurinkti, nupiaunant juos su šakutėmis. Ten, kur negalima pasiekti, reikia nudeginti šitokiu būdu. Paimti lazdą arba šatrą reikalingo ilgumo, galą jos apvynioti suvilgintu smaloj arba žibale skurliu, uždegti ir juo nudeginti spragių lizdus.

Kitas vaismedžių priešas, su kuriuo reikia lapams nukritus kovoti, moksliškai vadinamas Bombyx Neustria. Jų peteliuškės rudenį deda kiaušinius žiedo pavidalo ant plonų šakučių. Kiekviename tokiame žiede yra apie 400 kiaušinėlių. Pavasarį iš jų išeina didelės margos spragės, kurios labai gadina medžius. Taigi, lapams nukritus, reikia vaismedžius gerai apžiūrėti, visus lizdus su šakutėmis nupiauti ir sudeginti.

Trečias vaismedžių priešas, su kuriuo reikia tuojau kovoti, moksliškai vadinama Chaimatobia brumata. Tai maži vabalai, kurie rudenį lipa į vaismedžius ir deda čia kiaušinėlius stačiai į pumpurus. Pavasarį, kaip tik kiek atšyla ir pumpurai pradeda sprogti, iš kiaušinėlių išsivysto kirmėlės, kurios nuėda pumpurus ir žiedus. Taigi, šita rūšis ypač yra pavojinga. Su šituo priešu kovojama tokiu būdu. Vaismedis, truputį žemiau, kur prasideda šakos, ištepamas geru degutu ar klijais, kuriuos gamina musėms gaudyti. Ištepti reikia aplink maždaug platumo kaip per delną. Kai degutas ar klijai pradeda kietėti, reikia tepti iš naujo, kol neprasidės šalčiai. Vabalai tada arba visai nelipa, arba lipdami prilimpa ir žūna.

Sekant prof. *Fröhlich.*

Susitvarkykime žiemai su stambiais pašarais.

Atėjo žiema. Dar kai kurie gyvuliai vaikščioja po laukus, bet netrukus paskutinius turėsime parvaryti ir pastatyti į tvartus. Tvarte pas mus gyvuliai išbūna iki birželio mėn. pradžios arba net vidurio; taigi, apie 7 mėnesius. Jei žiemą gyvulių neprižiūrėsim ir gerai jų nepašersim, tai geriausiu atveju iš jų bus tik pusė naudos.

Pagrindinis gyvulių pašaras žiemą yra vadinamas stambus pašaras. Stambių pašarų mes vadiname: šiaudus, virkščias, šieną, dobilus ir pan. Gyvuliai tų stambių pašarų neturi gauti per daug, bet neprivalo jų taip pat trūkti.

Kad stambių pašarų nepritrūktų ir kad jie tinkamai būtų sunaudoti, tvarkingesni ūkininkai prieš žiemą paprastai tuos stambius pašarus apskaičiuoja ir išsiaiškina sau, kokių ir kiek pašarų jie galės žiemą gyvuliams duoti.

Pašarų apskaičiavimas daromas tokiu būdu. Jau vasarą ir rudenį ūkininkas turi pašarus sukrauti taip, kad juos lengva būtų išmatuoti, — jie turi būti sudėti į keturkampas krūvas ar kauges. Jei šienas, dobilai, šiaudai sukrauti netvarkingai, prieš matavimą reikia juos sutvarkyti, dapildžius tuščius kampus, išlyginus ir paviršių ir taip toliau. Štai padarius, pašarai matuojami juostele ar kokiu kitu mastu, žinant, kiek kubinių metrų ir kokių pašarų yra, nesunku apytikriai sužinoti, kiek jie sveria.

Imkime pavyzdį. Sakykime, kad ūkininkas dobilus susikrovė į šalinę, kuri yra 5 metrų platumo ir 6 metrų ilgumo. Išmatavęs sukrautų dobilų aukštumą, jis patiria, kad jų prikrauta į aukštį 6 metrai. Visoje šalinėje (prėsle) tokiu būdu bus dobilų: 5 × 6 × 6 arba 180 kub. metrų. Vienas susigulėjusių dobilų kubinis metras sveria apie 60 kilogr. Iš viso tokiu būdu ūkininkas turi dobilų: 60 kilogr. × 180 = 10.800 kilogr. Kadangi iš 100 kilogramų išeina du centn., ūkininkas dobilų iš viso turi 108 dvigubus centnerius, arba 216 paprastų centn.

Susigulėjusio šieno vienas kubinis metras sveria apie 1½ centnerio (75 kilogr.).

Lygiai taip pat apskaičiuojame iš pradžių tūrį, o vėliau ir svorį avižinių, miežinių, ruginių, kvietinių šiaudų ir virkščių. Nustatant šių svorį, reikia atminti, kad avižinių ir miežinių šiaudų kubinis metras sveria apie 40 — 45 kilogr., ruginių ir kvietinių 38 — 40 kilogr.; virkščių — apie 40 kilogr. Žinant, kiek kubinių metrų ūkininkas turi minėtų pašarų ir kiek jų kubinis metras sveria, lengva apskaičiuoti, kiek jų iš viso yra kilogramų arba centnerių.

Čia reikia pastebėti, kad dobilai, šienas arba šiaudai sveria labai nevienodai; tai pareina nuo to, koks yra šienas, dobilai ar šiaudai ir nuo jų susigulėjimo prėsle. Aukščiau buvo nurodytas tik vidutinis stambių pašarų svoris. Tvarkingas ūkininkas turi turėti tam tikrą peilį piauti stambius pašarus (šis peilis gaunamas žemės ūkio draugijose) ir, pašarus apskaičiuojant, išsipiauti juo porą kubinių metrų dobilų, vėliau šieno, šiaudų ir šiuos tiksliai pasverti. Tuomet tikrai bus žinoma, kiek sveria jo pašarų kubinis metras. (Toks peilis ir šiaip žiemą labai reikalingas: kada jis yra, pašarų nereikia versti iš viršaus ir juos minti, bet galima kiek reikia jų atsipiauti iš krašto ir kitų pašarų negadinti).

Kada sužinota, kokių ir kiek pašarų ūkininkas turi, tuomet apskaičiuojama, kiek šių pašarų reikia arkliams. Mūsų ūkininkų daugumas savo arklius šeria netiksliai; duoda jiems daug dobilų ir šieno. Dobilų ir gero šieno arkliai suėda labai daug, o naudos iš to esti mažai. Geriausia, kuomet arklius šeria akseliu („siečka“), imdamas šiam pagaminti ir dobilų, ir šieno, ir šiaudų arba virkščių. Akselį darant, labai gražiai susivartoja nuogrėbos iš po mašinos.

Vienam arkliui per vieną dieną akselio skiria nuo 12 iki 16 kilogramų, — žiūrint koks arklys: stambesniems arkliams skiria daugiau, o smulkesniems mažiau. Kokių ir kiek stambiųjų pašarų dėti į akselį, pareina nuo to, kiek ir ko ūkininkas turi. Dažniausia gana yra į akselį įdėti apie ⅓ dobilų, o jei šių mažai, galima jų dėti dar mažiau. Likusią akselio dalį sudaro šienas, nuogrėbos, virkščiai, šiaudai (į tą akselį, kuris skiriamas kumelingoms kumelėms, daug virkščių dėti negalima). Žinant arklių skaičių ir nusistačius, ko ir kiek dėti į akselį, galima apskaičiuoti, kokių ir kiek stambių pašarų palikti arkliams.

Atskyrę pašarą arkliams, likusį mes galime suvartoti raguočiams. Raguočiai ir stambių pašarų paprastai gauna nevienodai: vieniems geresnių pašarų duodama daugiau, o antriems — mažiau. Šitą pašarų suskirstymą geriausia yra atlikti pasitarus su kontrol-asistentu, artimiausiu agronomu arba žemės ūkio klasės vedėju. Paskirstant pašarus, reikia žiūrėti, kad jų užtektų visam šėrimo laikotarpiui. Jei jų yra mažokai, o ūkininkas nenori ar negali dapirkti, tuomet reikia visai žiemai nustatyti mažokas porcijas. Trūkstantį maistą reikia papildyti šakniavaisiais ir koncentruotais pašarais.

Kada ūkininkas rudenį apskaičiuoja savo pašarus ir jau pradžioj žiemos nustato stambiųjų pašarų duokles, šėrimas esti tvarkingesnis, gyvuliai geriau išrodo ir daugiau duoda naudos.

Ūkin. *J. K*

tą atogrąžų šalies gyvūną niekais pasibaigė, bet mes raminome save viltimi, kad, iškrovę savo šautuvus, mokėsime paimti, kas mums yra lemta.

Pradėjo temti. Kaip žinoma, atogrąžose tamsa ateina staiga. Saulė tik ką dar buvo aukščiau horizonto, o jau jos nebematyti ir visai sutemo. Laimė ir fazenda nebetoli. Pervažiuojame dar vieną traškantį tiltelį ir esame kitoje Rio Preto upės pusėje, pono Carneiro fazendoje. Mažas nedegtų plytų lamelis, aptvertas menkute tvora bei keletas bananmedžių — tai ir visas Pietų Amerikos dvaras, arba fazenda. Ji skęsta dulkėse, kurias sukėlė keli tūkstančiai raguočių zebų, susispietusių čia pat. Tatai fazenda Porto Sacco, mūsų ekspedicijos bazė. Ji randasi 440 kilometrų atstu nuo artimiausios siaurojo geležinkelio stoties, kurion ne kasdien teateina traukinys. Nuo pašto stoties esame 90 kilomctrų. Proga pasiusti laišką pasitaiko labai retai, nes čia niekas neturi reikalo laiškus rašinėti ir net nemoka. Norėdami pranešti apie save žinių, turime siųsti tam tikrą raitelį.

Tokiame tatai užkampyje sukrovėme mūsų turtą,—maisto atsargą, vaistinę, šovinių užteklių ir įsitaisėme laboratoriją.

Gamtos atžvilgiu ši vieta begalo įdomi. Esame tarp dviejų upių — Rio Preto ir Entreribeiro, kurios įteka į Paracatu, o pastaroji — į San Francisko — Brazilijos Nilą. Artimiausia mums Rio Preto, vos pora šimtų metrų nuo namų, graži ir gili upė, maždaug tokio platumo kaip Nevėžis ties Raudondvariu. Vasaros metu, tai yra sausio mėnesį, jos vanduo pakyla kelis metrus ir apsemia kelių kilometrų platumo juostą. Net ir dabar vandens atneštas dumblas yra matomas medžių kelmuose, apie porą metrų aukščiau žemės paviršiaus. Tas sausas smulkus dumblas yra neišvengiamas gamtos padarinys čionykščiuose miškuose. Sugrįždami iš medžioklės, kiekvieną dieną mes parsinešame gerą porciją ant savo skrybėlių, rūbų bei šautuvų.

Aplink mus miškas, bet tatai nėra tipingas atogrąžų kraštams medžių masyvas. Tikriau sakant, mes esame tokioje vietoje, kur stepai pereina į miškus. Tuo būdu turime tipingų stepų su krūmais ir mažais medeliais, vadinamų serrado, ir menko miško, vadinamo catinga, ir gražaus atogrąžų miško, vadinamo matto.

Be to, yra daug ežerėlių ir balų. Tie ežerėliai potvynių laikotarpy pripildomi vandens, o paskui, užėjus sausroms, labiau ar mažiau išdžiūsta. Tie ežerai ir balos yra mums labai vertingi, kadangi juose del vandens susirenka daugybė žvėrių ir paukščių, o nuolatos ten gyvena įdomių žuvų ir krokodilų. Mes ten dažnai lankomės.

(Bus daugiau.).

Geriausias, nekliudomai veikiančias, anodines
batarėjas tiekia
Sinas
— Elementų fabrikas, Klaipėdoje

Svarbus išradimas lubinų auginime.

Vokiečių augalams tyrinėti institutas, paliai Miunchenbergą, jau seniai darė įvairius bandymus su lubinais. Pagaliau dabar profesoriui Baueriui pavyko įvairiais bandymais ir jungimais išauginti lubinų rūšį, kurie nėra nei kartūs, nei nuodingi.

Pirmą kartą 1929 m. profesoriui pavyko išauginti saują saldžių lubinų. Kiškiai pirmieji parodė, kad Bauerio lubinai labai tinka pašarui. Jie apniko saldžiuosius lubinus ir ko visai jų neišnaikino. Taipogi ir kiti gyvuliai: arkliai, raguočiai, ožkos, avys su dideliu noru ėdė saldžiuosius lubinus.

Savo išvaizda saldūs lubinai nesiskiria nuo karčiųjų. Jie ir auga taip pat, kaip kartieji. Kadangi lubinai puikiai auga net didžiausiuose smėlynuose, tai vokiečiai mano jų kuodaugiausia sėti pašarams. Manoma, kad saldūs lubinai, kur daug smėlingų dirvų, galės duoti žemės ūkiui naują kryptį.

Tikėsimės, kad šituo atradimu galės pasinaudoti ir mūsų Dzūkija.

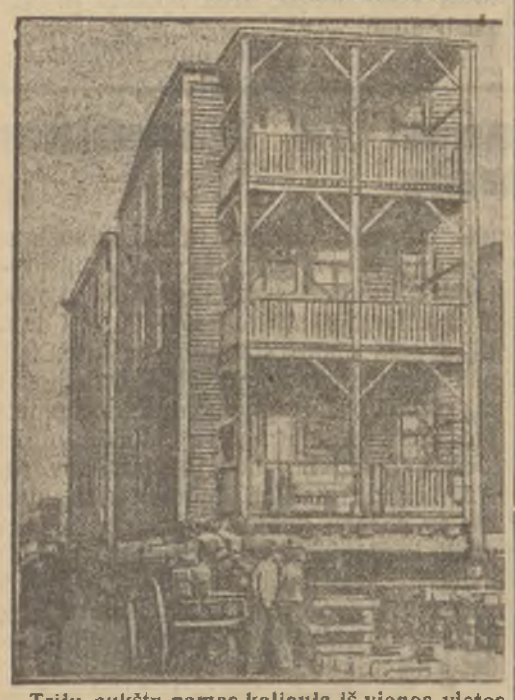

Trijų aukštų namas keliauja iš vienos vietos į kitą, žinoma Amerikoj. O mes, besiskirstydami vienkiemiais, ir su mažais trobesiais turime daug vargo.

Didžiausi pasaulio uostai.

Didžiausias uostas pasauly yra Anglijos sostinė Londonas. Šis milžiniškas uostas turi 10½ kilometrų ilgumo, o jo išmūryta krantinė tęsiasi 39 kilometrus! Trečdalis įvežamų į Angtiją prekių iškraunamos Londono uoste. Atplaukiančių ir išplaukiančių per metus laivų talpumas, neskaitant upėmis ir pakraščiais plaukiojančių laivų, siekia 28 milijonų tonų.

Antrą vietą didumo atžvilgiu užima Naujorko uostas, per kurį eina pusė visos Šiaurės Amerikos prekybos. Įplaukiančių ir išplaukiančių iš Naujorko uosto laivų tonažas per metus siekia daugiau kaip 23 milijonai tonų.

Didžiausi pasauly uostai, įplaukiančių ir išplaukiančių laivų talpumo atžvilgiu, yra šie:

London, Anglijoj	28,0	mil. tonų
New-York, Amerikoj	23,4	„ „
Hamburg, Vokietijoj	22,0	„ „
Marseille, Prancūzijoj	19,8	„ „
Rotterdam, Olandijoj	19,6	„ „
Antwerpen, Belgijoj	19,5	„ „
Liverpool, Anglijoj	19,0	„ „
Southampton, Anglijoj	12,0	„ „
Bremen, Vokietijoj	11,0	„ „
Le Havre, Prancūzijoj	9,6	„ „
Glasgow, Anglijoj	7,0	„ „
Genua, Italijoj	6,7	„ „

Be šių didžiausių uostų paminėtini dar kiek mažesni, bet turį laivų apyvartą virš milijono tonų, uostai. Tai bus: Jokahama, Nagasaki, Osaka (Japonijoj), Kalkutta, Bombay (Indijoj), Šanchai (Kinijoj), Buenos-Aires (Argentinoj), Rio-de-Žaneiro (Brazilijoj), Sydney (Australijoj), Havanna (Kuboj), Singapore (Malajų pusiasaly), San-Francisko, New-Orleans (Jungtinėse Valstybėse), Halifax (Kanadoj), Aleksandrija (Egipte), Hull, Belfast (Anglijoj), Dublin (Airijoj), Neapolis Triest (Italijoj), Bordeaux (Prancūzijoj), Kopenhaga (Danijoj), Lisabonas (Portugalijoj), Göteborg (Švedijoj), Leningrad (Rusijoj), Konstantinopolis (Turkijoj) ir daug kitų.

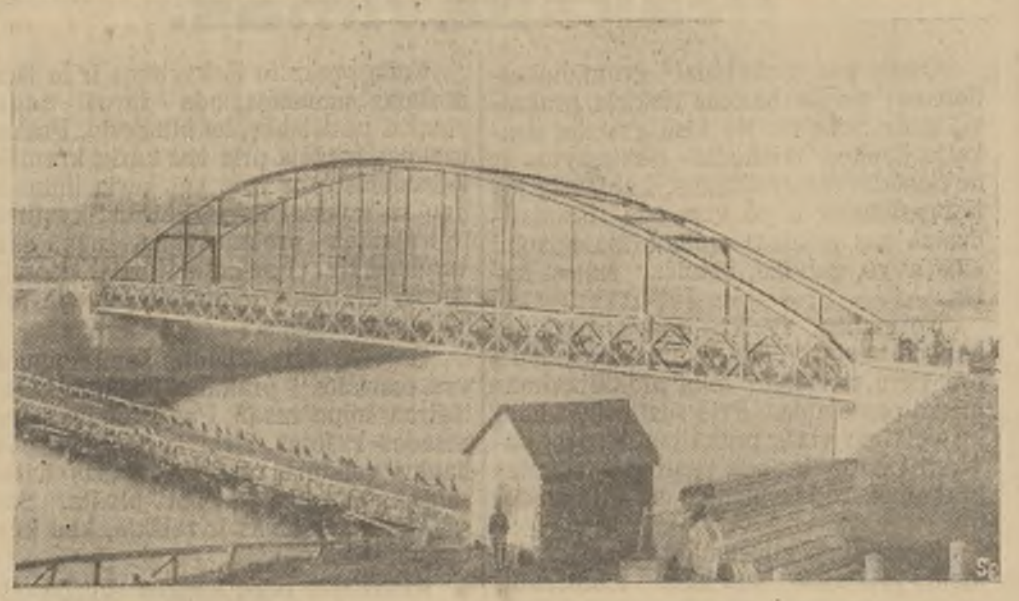

Naujas geležinis tiltas per Nevėžį tie Raudondvario. Lapkričio mėn. 14 d. įvyko iškilmingas šio tilto atidarymas. Tiltas yra 106 metrų ilgio ir įdomus tuo, kad pastatytas be atramų upėj. Šios rūšies tiltas yra vienintelis Pabaltv. Jo pastatymas kaštavo 585 tūkstančius litų.

Brazilijoj naikina kavą.

Kava yra gero žirnio didumo tamsūs grūdeliai; juos smulkiai sumala, užpila verdančiu vandeniu ir, davus truputį pastovėti, geria panašiai kaip arbatą. Pas mus sodžiuose tikros kavos vartojama dar labai mažai. Tuo tarpu kitose šalyse kavos geriama labai daug, ypač miestuose.

Kava auga daugiausia pietų Amerikoj, pietų Azijos ir truputį Afrikos pakraščiuose. Daugiausia kavos augina Brazilija. Ten gaminama apie ¾ viso pasaulio derliaus.

Iš viso pasauly kasmet pagaminama apie 150 — 170 tūkstančių tonų kavos. Iš to skaičiaus apie 120 tūkstančių tonų gamina Brazilija. Mūsų išeiviai Brazilijoj daugiausia dirba kavos ūkiuose, vadinamuose paprastai fazendomis. Kava auga ant nedidelių medelių, 6 — 9 metrų aukščio. Jos vaisiai labai panašūs į vyšnes. Po nestoru, minkštu sluoksniu randasi kavos du grūdai. Brazilijoj kavos gamyba taip išaugo, kad visos pagamintos kavos jau nebesuvartojama, ir jos susirinko labai didelės atsargos. Kavos gamintojai, bijodami, kad kavos kainos per daug nenupultų, šiemet nusprendė šitas atsargas sunaikinti. O tos atsargos pasidarė jau tokios didelės, kad sudaro tiek, kiek visų metų derlius.

Idomu, kaip kavos gamintojai ją naikino. Stačiai išversti grūdus lauke ir ten palikti negalima, nes kiti juos susisemtų ir pardavinėtų. Reikėjo grūdus sunaikinti. Bet nelengva sunaikinti šimtą tūkstančių tonų. Iš pradžių bandė pilti jūron, bet grūdai išplaukė paviršiun, pradėjo šilumoj pūti ir skleisti baisią smarvę. Tada norėjo kavą deginti. Bet nuo degančios kavos taipogi ėjo smarvė, kuri skleidėsi po visą tolimą apylinkę ir nuodijo orą.

Kadangi kavos sandėliai randasi paliai miestus, tai miestai užprotestavo prieš tokį oro gadinimą. Norėta iš kavos daryti trąšos, bet ir čia nieko neišėjo, nes pasirodė perbrangu. Pagaliau pradėta iš kavos daryti plyteles ir jomis kūrenti geležinkelių garvežius. Taigi dabar Brazilijoj važinėjama kava.

Štai prie kokių nesąmonių veda gamybos perteklius. Amerikos Jungtinėse Valstybėse panašiai norima daryti su kviečiais.

Mykolas Trumpėda.

Nusiginklavimo konferencija Puskiaulių kaime.

Ir žmonės kalba, ir laikraščiai rašo, kad ne tai Paryžiuj, ne tai Prancūzijoj esąs kažkoks Brianas. Žmogus, sako, senas, važinėjęs į visokias Ženevas ir apie taiką visam pasauly kalbąs.

Nežinau, kaip kitur, bet Puskiaulių Runčius tas kalbas giliai į širdį paėmė ir pasišventė dirbti už visuotiną taiką. Dėl to, kad Puskiaulių kaimas su Skiauterių kaimu dar nuo baudžiavos laikų dantis vieni prieš kitus griežė ir nuo 12 metų amžiaus nebuvo nė vieno neišmuštais dantimis. Net į pieninę po vieną nei puskiauliškis, nei skiauteriškis pieno nevežiojo. Dėl to, kad kai tik vienas, taip ir parvažiuoja suplotas, prie šalidrangių pririštom vadžiom. Net policijai nusibodo domėtis. Atvažiuos kuris kiaulėniškis ar skiauteriškis į nuovadą pranešti apie eilines kautynes, tai nuovada ir klausia:

— Ar negyvai.

— Gyvai, — sako. — Tik strėnų nevaldo ir dviejų garuokštinių dantų nebėra.

— Nu, dėl dantų... Ką jūs, — sako nuovada, — lendat su tokiais niekniekiais. Vien plunksnoms ir rašalui jūsų peštynių protokolus rašydami mes išleisime pusę valstybės biudžeto. Jūs čia pešitės, o iždas mokėk. Atvažiuokit, kai ką užmuš.

Žinoma, policijai taika ir apsauga rūpi, bet jei rašalui iždas turi išleisti daugiau nei nusausinimo darbams, tai policija ir čia negali užsimerkti.

Žodžiu, Runčius pirmiausia pakalbino Puskiaulių vyrus.

— Taip ir taip, vyrai, — sako. — Visur taikos dvasia įsiviešpatauja, ir nusiginklavimo klausimai svarstomi, o mes kai prie ruskio, — pirmadienį užtvėrei tvorą, žiūrėk, sekmadienį visi štakietai suskaldyti. Žmonėms nuostolis. Arba savo dalianką pirkit ir pasigaminkit muštynėms medžiagos, arba taikykitės ir nusiginkluokit. Gana mūsų tvoros laužyti.

— Galima ir susitaikyt, — atsakė Puskiaulių vyrai. — Ar manai, iš džiaugsmo mušamės? Kad kitaip neišeina. Jie mus, mes juos.

— Pala, aš pirma Skiauterių Ratkiūkui Juziui dantis išvanosiu. Jei mano du priešakiniai Kuršėnų rinkoj paliko, tai kitaip negaliu. — Pareiškė Raubiukas Ignius.

Čia, žinoma, Runčius ir prapliupo.

—Jeigu — sako, — šiandien Brianas, senas žmogus, kaip koks dvylika apaštalų po Ženevas dėl taikos važinėja, tai ką tie tavo du dantys reiškia?! Išmušė, tai jiems senatvėj kristi nebereikės. Užmiršk, — sako, — Igneli savo dantis ir nusiginkluok.

Kai Raubiukas pasižadėjęs nusiginkluoti, Runčius apsiavė senuosius batus mediniais padais ir nubridо į Skiauterių kaimą. Pakluonėmis nudrožė stačiai pas Ratkus. Nespėjo koją trobon įkelti, kai Skiauterių bernai kas branktą, kas lopetkotį pasigavę atūžė puskiauliški pamokyt.

Čia Runčius vėl pradėjo:

— Pirmiausia, vyrai, aš turiu nesveiką širdį ir iš baimės galiu apopleksija numirti. Dėkit po uslanu savo branktus ir kalbėkimės rimtai.

Nu, ir kad prakiuro Runčius, kad prakiuro! Tikras auksaburnis!

— Taip ir taip, — sako. — Žmonės su traktoriais aria, net karves per elektros vielas melžia, visur didžiausia pažanga, o jūs kaip prieš lenkmetį vis tais pat kuolais ir branktais vienas kitam galvas skaldyti temokat! Gėda, — sako, — vyrai. Arba nusiginkluokit ir taikykitės, arba nusipirkit savo dalianką, kad svetimų tvorų nelaužymėt.

Skiauterių vyrus ta kalba kad sugraudino! Kimšos Petras net verkti pradėjo. O Patkauskas Benius pagalvojęs pareiškė savo draugams:

— Jei tokia planeta atėjo, kad reikės dalіankas pirkti muštynėms kuolus gaminti, tai kai dabar viskas pigu ir nesumanai iš kur litą traukti, mušti nebegalima. O be to nyksta štakietinės tvoros ir garadai. Kiti gaspadoriai, nelabieji, nusiperka vielų sietą ir užsitveria. Kai reikia, nerasi ką į ranką paimti, nors verk. Norom nenorom reikia nusiginkluoti ir taikintis.

Žodžiu, po trumpų derybų susitarta sekmadienį visiems susirinkti į Puskiaulius, į nusiginklavimo ir taikos konferenciją.

Grįžtant Runčiui iš vieno kiemo kažkas paleido akmenį, sutrenkė kulkštiną. Bet nieko: visiškai kojos neišmušė, taikos apaštalas sėkmingai peršlubavo namo.

Sekmadienį po pietų Runčiaus troba buvo pilna tabako dūmų ir vyrų.

Runčius aukso žodžiais dėstė, kaip bus gera, kai puskiauliškiai su skiauteriškiais susitaikys.

— Pasauly, — sako, — taika, Brianai su Strezemanais bučiuojasi, o jūs kaip kokie pagonys taip žiūrinėjat, kaip čia patogiau kam žiauną į šalį plytgaliu nusukus. Dabar štai mes visi nepriklausoma valstybė, o bernas į malūną bijo nuvažiuoti. Gana, vyrai, tų juokų ir bučiuokimės. O šituos akmenis, kuriuos atsinešėte savo kišenėse, kraukit čia į krūvą prie durų, — išnešim į srutyną. Štai, aš pirmasis. — Užbaigė Runčius imdamas iš kišenės degtą pusplytį.

Prie durų atsirado vežimas kampuotų ir labai patogių muštis akmenų.

Po visuotino nusiginklavimo prasidėjo visuotinas bučiavimasis.

Pasibaigus bučiavimams, atsikėlė senis Brickus ir sako:

— Kaipo dabar, vyrai, esame susitaikę, tai negalima neišgerti. Turiu boselį cukrinės, laikiau piršliams. Piršliai kada bus, kada nebus, o čia gyvas reikalas.

Skiauteriškiai negalėjo atsistebėti, kad Puskiauliuos toki šamarlaką daro, o puskiauliečiai džiaugės, kad šiemet abiejų kaimų pievos suseina, galės kartu šienauti, vakarais pasidainuoti...

Žodžiu, linksmybė Runčio namuos buvo nesvietiška. Bosely cukrinės beliko pačiam dugne.

Vaclovas Barunka, skiauteriškis, pakilo nuo uslano, norėjo kažkur eiti, bet pašlitiniavęs ėmė ir pagriuvo vidurasly.

— Mat, rupūže, — tarė vos griežuvį apversdamas Kliauga Martynas, puskiauliškis. — Nuo vieno stiklo griūva. O kad mano arkliui uodegą nukirpti, tai pats pirmasis.

— Kas tavo arkliui uodegą kirpo? — Rūsčiai paklausė Patkauskiukas iš Skiauterių, Barunkos draugas.

— Na, va šitas. Pernai malūne nukirpo. Abu judu grįždami Papilėj už du tabako pakeliu ašutus žydui pardavėt. Manai, nežinau? — Pareiškė Kliauga.

Patkauskiukas čvinkt Kliaugai į ausį, Kliauga čvinkt Patkauskiukui į paakį. Prasidėjo balius.

Taikos apaštalas Runčius vakar pabaigė įstatyti naujus langus. Reikėjo dirbdinti naują uslaną, stalui naujas kojas.

Negyvai užmušto, ačiu Dievui, nebuvo nė vieno.

Sirijaus palydovas.

Dabar, rudenį, rytais matom ant dangaus, rytų pusėj, labai šviesią žvaigždę, vadinamą Sirijum. Šita žvaigždė, tai saulė daug kartų didesnė ir šviesesnė už mūsų saulę. Jei ji mums atrodo, kaip žvaigždė, nors ir šviesiausia iš visų žvaigždžių, tai tik dėlto, kad ji 543 tūkstančius kartų yra toliau, negu saulė. Nuo saulės iki žemės yra 150 milijonų kilometrų, o nuo Sirijaus 81 trilijonas kilometrų. Bet šitas skaičius nedaug mums pasako. Sirijuso tolumą geriausia suprasim tokiu būdu.

Šviesos spindulys eina greitumu 300 tūkstančių kilometrų per sekundą. Kadangi nuo mūsų iki Naujorko yra apie 6000 kilometrų, tai šviesos spindulys per vieną sekundą sulakstytų iki Naujorko ten ir atgal apie 50 kartų. Šviesa nuo saulės, skrisdama greitumu 300 tūkstančių kilometrų per sekundą, skrenda į žemę per 8 minutes. Tuo tarpu nuo Sirijaus šviesa, beskrisdama tokiu pat greitumu, atskrenda tik per 8 metus. Taigi, dėl tokio baisaus tolumo, nepaisant, kad Sirijus yra kelis tūkstančius kartų didesnis ir šviesesnis už mūsų saulutę, jis vis tiek atrodo mums, kaip paprasta žvaigždė.

Tačiau mokslininkus stebina ne tiek pats Sirijus, kiek jo palydovas. Mūsų saulė turi daug tokių palydovų, jų tarpe ir mūsų žemė. Mokslo tyrimai kol kas atrado tik vieną Sirijaus palydovą. Tas palydovas susidaręs iš stebėtinos medžiagos. Jis nėra didelis, tik tris kartus didesnis už mūsų žemę. Palyginus su milžinišku Sirijum, jis yra kaip žirniukas prieš didžiausį arbuzą. Bet jis sveria beveik tiek pat, kaip ši milžiniška saulė. Mokslo apskaičiavimai rodo, kad Sirijaus palydovas yra kelis milijonus kartų sunkesnis už mūsų žemę. Jo medžiaga yra tris tūkstančius kartų sunkesnė už patį sunkiausį metalą — platiną. Tos medžiagos gabaliukas, nedidesnis kaip mūsų sidabrinis penklitis, svertų apie keturis centnerius. Mokslininkai laužo galvas, kaip šitą gamtos paslaptį išaiškinti.

Jo didenybė Tavolaros karalius.

Vidužemio jūrose, Italijos pakraščiuose, netoli didelės salos Sardinijos, yra mažytė salelė Tavolara. Ji turi tik 8 kilometrus ilgio ir 5 pločio. Salutėj gyvena iš viso apie 200 gyventojų.

Iki 1843 metų saloj nebuvo nė vieno žmogaus. Tais metais čia iš kažin kur atsibastė ir apsigyveno kažkoks pasaulio perėjūnas Bartoloni. Jis susiieškojo sau žmoną ir tvirtai apsigyveno saloj, užsiimdamas ožkų auginimu ir žuklyste. Dešimts metų vėliau salą aplankė Piemonto Sardinijos karalius Albertas. (Jo sūnus vėliau tapo suvienytos Italijos karaliumi. Tada suvienytos Italijos dar nebuvo). Bartoloni priėmė karalių vaišingai, kaip mokėjo ir galėjo. Karalius buvo labai patenkintas ir pusiau juokais, pusiau rimtai pasakė Bartoloniui: — Aš esu Sardinijos karalius, na, o tamsta būk Tavolaros karaliumi.

Nuo to laiko Bartoloni ir pasivadino: „Jo didenybė Tavolaros karalius“. Bartoloni mirdamas perdavė sostą savo sūnui, kuris pasivadino „karalius Povylas I,“. Pats užsiėmė žuklyste. Jo rūmai — paprasta žvejo grįčia, kurioj ant sienų iškabinėta viso pasaulio karalių atvaizdai. „Tai mano kolegos“, sako Povylas, išdidžiai rodydamas atvaizdus. Neseniai Povylas I mirė. Sostą apėmė jo vyriausias sūnus Povylas II. Jo karališką turtą sudaro 20 ožkų, grįčia ir 2 tinklai.

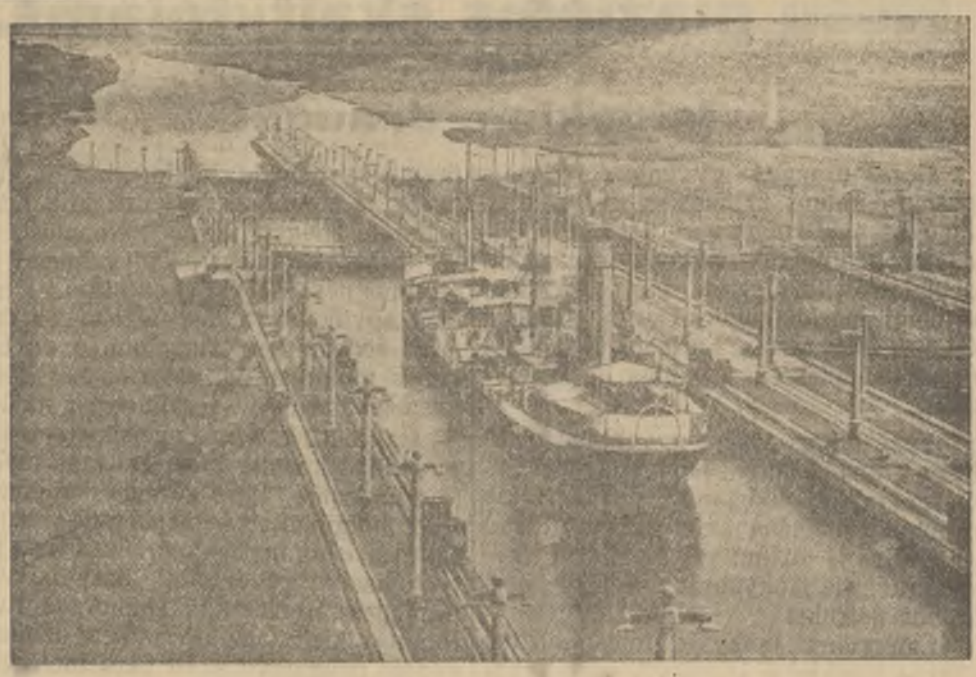

Panamos kanalas Vidurinėj Amerikoj, kuris jungia Atlanto vandenyną su Ramiuoju. Dėl didelių liūčių kanalo krantai apgriuvo, ir dėl to ištisą savaitę laivai negalėjo praeiti.

Primokėjo už uošvę.

Amerikoj žmonės verčiasi kuo kas tik gali, dažnai net nusikalsdami įstatymais. Pagarsėję yra Amerikos spiritо ir kitų geriamųjų dalykų kontrabandininkai, visam pasauly yra žinomi Čikagos banditai. Užsieniuose kiek mažiau yra žinoma nusikaltėlių organizacija, kuri verčiasi tuo, kad vagia turtingų šeimynų narius, paslepia juos ir reikalauja išpirkti už didelius pinigus. Jei šeimyna nesiskubina plėšikų reikalavimo patenkinti, arba nesutinka tiek daug mokėti, tai vargšas pagrobtasis gauna patirti visokių kančių ir nemalonumų, o kai kada yra net ir tiesiog nužudomas. Tačiau pasitaiko, kad ir patys grobuonys smarkiai apsigauna.

Viena tokia grobuonių gauja sumanė gerai pasipelnyti ir pavogė stambaus milijonierio Vanderbilto uošvę. Pats Vanderbiltas buvo neseniai vedęs, o jo uošvė buvo dar kupina jėgų ir sveikatos moteriškė. Grobuonys pareikalavo iš žento už uošvės apleidimą 20.000 dolerių. Tačiau nežinia, ar Vanderbiltas nesugyveno su savo perdaug energinga uošve, ar dėl kurių kitų priežasčių, bet jis jos išpirkti neskubėjo. Po kelių dienų plėšikai atsiuntė Vanderbiltui antrą laišką, reikalaudami sumokėti pinigus, bet šis vis dar tylėjo. Galų gale po dviejų savaičių, vėlai vakare, į Vanderbilto rūmus atėjo gaujos pasiuntinys ir maldaute maldavo jį kuo skubiau atsiimti uošvę. Gauja, esą, nieko iš Vanderbilto nenorinti ir dar sutinkanti pati sumokėti jam 20.000 dolerių, kad tik jis išvaduotų juos nuo tos baisios moteriškės.

Išgirdęs tai, Vanderbiltas staiga atsiminė, kad jis labai uošvę myli ir kad neverta praleisti tokios patogios progos šį tą uždirbti. Jis nuėjo kartu su pasiuntiniu, atsiėmė uošvę ir dar gavo 20.000 dolerių priedo.

Tikra priemonė.

Tolimojoj Arabijoj, valdovo Ibn Saudo valstybėj, automobiliai atsirado tik po didžiojo karo. Pirmieji į tą kraštą automobilius atvežė anglai. Automobiliai arabams nepaprastai patiko ir jų skaičius greitai ėmė didėti. Tačiau, kaip ir visur, didėjant automobilių skaičiui, daugėjo katastrofos ir šiaip nelaimingi atsitikimai. Mat, ir arabai šoferiai pasirodė apsėsti to pat paslaptingojo greitumo velnio, kuris kankina ir kitų šalių šoferius. Katastrofos daugėjo ir daugėjo. Jokios taisyklės ir šiaip valdžios priemonės nieko negelbėjo. Šoferiai važinėjo, kaip pasiutę.

Tada karalius Ibn Saudas nutarė griebtis savotiško, bet labai giežto būdo. Būtent, po vienos katastrofos, karaliaus įsakymu, šoferis buvo pakartas nelaimės vietoj. Jo kūnas buvo paliktas ten kaboti, kaipo nerašytas, bet aiškus įspėjimas kitiems šoferiams. Ir ką gi? Daugiau automobilių katastrofų po to neįvyko. Šoferiai iš karto pasidarė daug atsargesni, nes tik mėginant greitai važiuoti tuojau jiems prieš akis stoja kabanti draugo giltinė...

K. Alijošius.

Visuotina konferencija.

(Tęsinys. Žiūr. „M. R.“ 43, 44 ir 45 Nr.)

XIII

Rudenį liuosesnis laikas,
Tad krūvoj vis žmonės laikos,
Vieši Džekas pas Tamošių
Ir išvyti nesiruošia...
Taipgi Raulas ir Motiejus
Čia aplinkui sukinėjas.
Žinoma, ir dėdė Mikas
Gilinas į šiuos dalykus...
Užkandžio čia yr lig valiai,
Kartais matos ir stikleliai...
O Elzbieta kiauras dienas
Neša kumpio ir paukštienos,
Kartais per šaltesnį orą
Ipučia ir samavorą...
Tad ir kalbos nesibaigia, —
Vienas teigia, kitas neigia;
Kartais vienas ką pasako,
Tuoj visi kartu vėl šneka...
Kalbasi visi sukaitę
Visą ištisą savaitę...
Ir, matyt, nebus greit galo,
Kol dar kumpio yr ant stalo...
Šiandie eina visą rytą
Kalbos vien apie kreditą, —
Kaip tai kartais žmogui tenka
Imti paskolą iš banko,
O paskui vėl kokia bėda,
Nuošimčiai kai žmogų ėda...
Sako, ūkis šitą laiką
Vos tik pats beišsilaiko,
Ką grąžinsi čia į banką,
Kai ir sau nebepakanka...

XIV

„ — Mums dabar puikus dalykas!“
Tarė Raulas Keliaunykas.
„ — Mes abudu su Motiejum
Paskolą išgaut norėjom...
Bankas klausia: ką jūs turit?
Sakom: kelnias ir kepurę!
Bankininkas net pajuodo...
Sako: mes tokiem neduodam!
Na, neduodat — ir nereikia, —
Likit, ponai, gyvi — sveiki!
Jeigu turtų kam pakanka,
Neis tas skolintis į banką...
Nedavė — ir taip prabuvom,
Ir, kaip matot, nepražuvom.
Kai visi, štai, bankus keikia, —
Mums grąžint nieko nereikia.
Štai visi, sau, plaukus peša, —
Nuošimčius į bankus neša,
Mes gi „nuošimčius“ — kišenėn!
Ir iš „nuošimčių“ gyvenam!“
„ — Tiesą sako Keliaunykas“
Prakalbėjo dėdė Mikas.
Ruošės kitą žodį tarti,
Bet pirmiau verčiau išgerti...
Dar stikliuko neišgėrė
Žiūri, — durys atsivėrė,
Ir vidun įėjo ponas
Jozelis fon — Šmugelzonas.
„ — Nu, labryt, seni kaimynai!
Čia pas jus, kaip Argentinoj!
Pilna čia žmonių visokių,
Keliaunykų ir kitokių...“

XV

„ — Bent jau, ponas, duok pakajų,
Tai čia svetimi, ar ką jau?
Štai suėjom šiandie rytą
Pakalbėt apie kreditą...“
„ — Ui dabar farfal kreditas!
Nes įstatymas išėjo,
Kad krikščionis būk ar žydas,
Jeigu terminas atėjo,
Paskolą reik atiduoti...
Dabar sunku bankrotuoti...
Nes dabar jau už bankrotą
Kiša žmogų tuoj už krotų.
Sunku net ir Šmugelzonui.
Užrašiau aš turtą žmonai,
Bet įstatymas išėjo, —
Eina jau ir tas ant vėjo...“
„ — Jes, gerai! Užu bankrotą
Reikia, kad smarkiau korotų!
Tada grįš amerikonai
Ir kaput bus Šmugelzonui!“
„ — Ui, farvos, dabar kaput?
Aš gyvensiu žūt ar būt!
Jei blogai kas biznį varo,
Tas gyvena iš požaro...
Fabriką lai velnias ima,
Bil tik moka man draudimą.“
„ — Na, čionai tai ne dalykas!“
Vėl prabilo dėdė Mikas.
„ — Su tokiom gudriom idėjom
Viską atiduosit vėjam.
Ir iš mūso krašto viso
Pragarą jūs padarysit...“

XVI

„ — Nu, nenorit, tai nereikia...
Kožnas kito prekę peikia.
Jei ant šito nėra noro,
Turiu kito jums tavoro...
Jeigu jūs neimsit koliot, —
Galim litų jums paskolint.
Tiktai vekselių už šimtą
Tris šimtus turiu paimti...
Nes dabar, kai čėsai kinta,
Trigubai reik sugrąžinti...
Bankas jums neduos kredito, —
Imkit jeigu trūksta lito...“
„ — Paskolos neims čia niekas!“
Jau supykęs tarė Džekas.
„ — Taip kad, brangus Šmugelzone,
Padaryk atgal kelionę...
Grįžk atgal į savo Kauną,
Ten pas tuos, kur rūmus stato,
Viens kitam kur kelnias mauna, —
Jie ten skolins su ukvata.
O čionai, mat, gaspadoriai,
Žmonės paprasti ir dori,
Jie visokio vargo matę,
Bet prie apgaulės nepratę...
Tad keliauk į miestą, sveikas,
Kur ant melo viskas laikos.“
Užbaigė taip kalbą Džekas.
Nekalbėjo daugiau niekas,
Taip kad vargšas Šmugelzonas,
Pasikasęs kumščiu šonus,
Skrybėlę sau užsimovė
Ir šaute oran iššovė...

Mūsų mažiems skaitytojams.

Įsigykime draugų!

Geras draugas gyvenime kartais pasidaro mums artimesnis už giminę. Žmogus, turėdamas gerų draugų, ir būdamas bėdoje ras paguodą ir paramą, o būdamas laimingas, turės su kuo draugėj pasidžiaugti. Geras draugas tai yra toks turtas, kurio už jokius pinigus nenupirksi; jį galima tik išsitarnauti.

Ypač mums visam gyvenimui pasilieka brangūs gerieji jaunystės draugai. Dažnai po keliolikos metų susitikę tokie draugai prisimena savo jaunų dienų nuotykius ir tartum vėl persikelia į senai praėjusią jaunystę ir niekados jiems kalbos netrūksta.

Lankydami mokyklą mes turime progos pasirinkti ir įsigyti gerų draugų. Paskui išaugę mes drauge su jais kursime savo gyvenimą. Steigsime draugijas, gerinsime ūkį, kits kitą nelaimėj gelbėsime, dalyvausime vienas kito linksmybėje. Tad jau dabar pratinkimės ir patys būti gerais draugais ir taip elgtis, kad ir su mumis kiti draugautų. Nenuoramų, išsišokėlių ir pikčiurnų žmonės nemėgsta ir retas kas su tokiais tedraugauja. Tad stenkimės lavinti savo būdą, būkime taikūs, nuolaidūs ir stenkimės pajausti kitų mūsų artimųjų sielų ir mintis. Nė mūsų tėvų turtas, nė mūsų pačių gabumai tegul mus neskiria vieno nuo kito. Prasčiau apvilktas vaikas gal išaugęs taps labai reikšmingu žmogumi, o ne taip gabus mokinys, gal savo širdies gerumu užsitarnaus visų pagarbą ir meilę.

Gali būti, kad mes nueisime įvairiais gyvenimo keliais. Vieni gal taps mokslo žmonėmis, kiti gerais ūkininkais, treti amatininkais,—tačiau mūsų bendrai praleistas mokykloje laikas mus suriš visam gyvenimui. Štai, buvusis prancūzų prezidentas Dumergas savo rūmuose kiekvieną sekmadienį džiaugsmingai priimdavo savo gerą mokyklos draugą, Paryžiaus batsiuvį, ir ištisas valandas jie abu širdingai kalbėdavosi. Nei ilgų dešimtmečių gyvenimas, nei skirtinga visuomeninė padėtis gerųjų mokyklos draugų neperskyrė. Tad ir mes pasinaudokime savo mokslo laiku ir įsigykime gerų draugų. Tačiau visada atminkime, kad mes juos tik tada surasime, jei ir patys išmoksime būti **gerais draugais.**

Ibiko gervės.

Žmogžudžių ir apskritai nusikaltėlių sąžinė niekad nėra rami. Jei tuojau po nusikaltimo jų nepavyksta suimti, tai vistiek po kiek laiko jie patys save išduoda, iš netyčių prasitardami apie savo piktus darbus.

Seniai, keli šimtai metų prieš Kristaus gimimą, Graikijoj, vieno karaliaus rūmuose, gyveno dainius Ibikas. Jis buvo žmogus geros širdies ir švelnių jausmų, gyveno nieko neskriausdamas ir niekam blogo nedarydamas. Visas jo darbas buvo — kurti ir dainuoti dainas, pritariant kanklėmis. Dainuodavo jis dažniausiai apie tėvynės meilę, apie didvyrius, savo galvas paguldžiusius dėl tėvynės gerovės. Garbindavo jis karžygius, pasižymėjusius kovose su priešininkais, kėlė nuopelnus vyrų, kurie pagarsėjo savo išmintimi ar kuriomis dorybėmis. Karalius ir dvariškiai labai mylėjo Ibiką ir mėgo klausyti jo dainų.

Tais senais laikais Graikijoj buvo paprotys kas keturi metai rinktis į didžiules tautos rungtynes, kurios buvo vadinamos olimpiniais žaidimais. Per tuos žaidimus vyrai eidavo lenkčių, kuris greitesnis, mėtė durtuvą, diską, stumė rutulį, ėmėsi, kuris stipresnis. Rašytojai ir dainiai ten pat skaitė savo kūrinius, o tam tikra teisėjų komisija sprendė, kuris geriausiai rašo ar dainuoja. Ir štai, į tuos olimpinius žaidimus nutarė kartą nuvykti ir dainius Ibikas.

Atsisveikinęs su vaišingu karaliumi, pasiėmęs kankles, iškeliavo Ibikas į tolimą ir sunkią kelionę. Nebuvo tada nei traukinių nei automobilių, o keliauti reikėdavo arba raitam, arba pėsčiam. Bet Ibikas arkliu joti nenorėjo, nes jam smagiau ir linksmiau atrodė eiti pėsčiam. Tad ėjo jis keliais, linksmas dainas dainuodamas. Žmonės, išgirdę dainių, džiaugdavosi ir, kuo galėdami, jam padėdavo.

Ir reikėjo jam pereiti tamsų platų mišką. Čia, tankumyne, jį netikėtai užpuolė plėšikai, manydami jį esant turtingą žmogų. Bet Ibikas buvo vargšas, nieko neturįs dainius. Pamatę, kad be reikalo pralieję kraują, plėšikai keikdamiesi pabėgo, palikę gulėti žemėj sunkiai sužeistą, vos gyvą, Ibiką. Tuo tarpu viršum miško, ties mirštančio dainiaus galva, pasirodė lekiančių gervių pulkas. Išgirdęs gervių kranksėjimą, Ibikas iš visų jėgų sušuko: „O mielos gervės! Atkeršykit bent jūs tiems piktadariams, kurie mane nekaltą nužudė!“ Tai taręs, Ibikas numirė, o gervės nulėkė sau.

Praėjo kelios dienos. Olimpiniai žaidimai ėjo visu smarkumu. Bet Ibiko visi pasigedo, nes žinojo jį turint atvykti. Žmonės susirūpino, ar tik jam nebus kas atsitikę. Tačiau niekas nieko negalėjo pasakyti. Ir štai, vieną dieną, patį vidudienį, buvo paskirtos iškilmingos stabmeldiškos pamaldos, kurių klausė daug tūkstančių dalyvių. Staiga viršuj, ties pat galvomis, kažkas smarkiai suūžė — ir pakėlę galvas žmonės pamatė būrį skrendančių gervių. Visi nustebo, kas tai galėtų būti, nes nieko panašaus nebuvo matę. Ir tą akimirksnį, visuotinėj tyloj, pasigirdo minioj baimingas balsas:

— Juk tai Ibiko gervės!

Žmonės tuoj suėmė tą, kuris buvo taip sušukęs. Šis prisipažino, kad jis su draugais nužudęs Ibiką, ir papasakojo kaip viskas atsitiko. Plėšikai buvo suimti ir smarkiai nubausti. Taip gervės išdavė Ibiko nužudytojus, nes jų sąžinės nebuvo grynos.

Būk drąsus.

I.

Mūs Jonukas, kaip spirgutis,
Lieknas, greitas apsukrus.
Tik bloga jam buvo buitis,
Kol jis buvo per bailus.

Jei dar šviesu, jei dar saulė —
Jis atrodė karžygys.
Ir suskaldytų makaulę
Kiekvienam! — taip gyrės jis.

Bet vos saulė nusileido,
Ir lauke bent kiek tamsu,
Mūs Jonuks nerodė veido,
Slėpėsi, nes jam baisu.

Nei už centą, nei riestainį,
Nei gardžiausiąjį saldainį,
Net jį traukdams už galvos,
Neišvesi iš trobos.

II

Bet dabar Jonuks kitokis —
Niekas jo negal pažint.
Nenugąsdins jo net lokis!
O dėlko prašau atmint!

Kartą taip jam mat nutiko,
Kad sutemus vakare
Tėvas tarė: „Jonai, liko
Pypkė padirvio bare.

Eik, parnešk man, vyras būki!
Tėvą seną pavaduok!“
Tik išgirdęs tokį šūkį —
Mūs Jonukas striuok! striuok! striuok!

Kaip didvyris nulapsėjo
Ir drąsiai lėtai parėjo,
Ir dabar tad nuo to syk
Gąsdint jo net nemanyk!

Dėdė Simas.

Suvaržytas įsivyravęs savanaudiškumas.

Prekyboj įsivyravęs negeistinas paprotys įsiskolinus vengti skolų mokėjimo, perrašius turtą žmonai ar kitam šeimos nariui ir skelbti vadinamus bankrotus, buvo jau ir kaimą pasiekęs. Ir ten, pasiskolinus pagal vekselius, panašiai daryta, perrašant nuosavybę kitiems asmenims. Tokie bankrotai dabar uždrausti. Lapkričio 7 d. išleistas tam reikalui įstatymas, kuris apsaugoja skolintojų, arba kreditorių, reikalus ir kalėjimu baudžia tuos, kas bankrotu nori jų pasitikėjimą išnaudoti. Kokią nors įmonę galima bus parduoti, perleisti, bei dovanoti tik su visais kreditoriais: skolininkais, žadėjimais ir visom kitom prievolėm. Visa tai turi būti parduodant ar perleidžiant įmonę pas notarą įrašyta. Įmonės įgijėjas, vis tiek pavienis asmuo ar bendrovė, atsako kartu, su jos perleidėju. Šiam įstatymui vykdyti pakeista visa eilė straipsnių kitų įstatymų ir baudžiamojo statuto atatinkami straipsniai.

Geležinis Vilniaus Fondas.

Jau dvylikti metai eina, kaip lenkai mums išplėšė Vilnių. Per tą laiką mūsų ilgesys savo sostinės ir tvirtas pasiryžimas ją atgauti ne tik neatslugo, bet nuolat augo. Vilniui Vaduoti Sąjunga plačiai išplėtė savo veikimą visoje Lietuvoje ir tarp užjūrio brolių; mūsų jaunoji karta auga meilėje dėl Vilniaus; ji augina savo jėgas ir grūdina savo valią kovai dėl jo; mūsų vyriausybė ir mūsų plačioji visuomenė taiko kiekvieną savo žygį taip, kad priartinti Vilniaus atgavimo valandą; ir mūsų krašto mažumos Vilniaus atgavimo reikalu eina solidariai. Svarbią moralę paramą mūsų Vilniaus bylai davė ir Tarptautinis Haagos Tribunolas.

Tačiau laikas visiems Lietuvos piliečiams susiburti bendrai kovai dėl Vilniaus. Mūsų Vilniui Vaduoti Sąjunga vienija tik tuos, kurie gali šiek tiek daugiau laiko ir jėgų pašvęsti kovai. O juk toje kovoje turi dalyvauti griežtai visi Lietuvos gyventojai ir visi jos išeiviai. Lai tat visi dalyvauja bent nedidelėmis metinėmis savo aukomis, kurias lai duoda kasmet toliai, koliai Vilnius bus atgautas.

Kiekvieni 10 centų tam reikalui paaukotų bus jau žingsnis artyn Vilniaus. Lai tuos centus deda ir mažas kūdikis ir žilas senelis; ir pasiturintis (tasai duos daugiau) ir elgėta; ir vyrai ir moterys. Lai Vilniaus centai sujungia protus ir širdis griežtai visų krašto gyventojų ir visų jo išeivių; lai tie centai ir litai suplaukia į vieną VILNIAUS GELEŽINĮ FONDĄ, iš kurio jie būtų pajudinti tik paskutinei valandai išmušus, Centro Komitetui nutarus ir Valstybės Prezidentui sutikus; gi to Fondo nuošimčiai bus naudojami svarbiems reikalams.

Tokį Geležinį Vilniaus Fondą 1931-ų metų Vilniui Vaduoti Sąjungos suvažiavimas nutarė tuojaus steigti. Fondo statutas paduotas įregistruoti; iki naujų 1932 metų nutarta atlikti visus pirmiausius darbus ir su tų 1932 metų pradžia visi Lietuvos piliečiai ir visi jos išeiviai prašomi yra skirti savo auką Vilniaus vadavimo reikalui.

Jau yra spausdinami tam tikri Vilniaus pasai ir Vilniaus ženkleliai įvairių kupiurų: 10 cnt., 20 cnt., 50 cnt., 1 lt., 2 lt., 5 lt., 10 lt. Visi Fondan aukojantieji lipins tuos ženklelius į savo Vilniaus pasą. Mažiausia auka, kurios lauks kraštas ir kiekvieno piliečio—didelio ar mažo, bus 10 centų metams. Kas gali daugiau, lai aukoja daugiau. Valdininkai ir tarnautojai, gaunantieji mėnesines algas, bus prašomi skirti Geležinin Vilniaus Fondan nemažiau, kaip dešimtą vieno nuošimčio dalį nuo savo algos. Visos įmonės, kaip prekybos, taip ir pramonės, bus prašomos aukoti nemažiau, kaip vieną šimtinę vieno nuošimčio dalį nuo bruto apyvartos. Visi suplaukiantieji pinigai bus globojami Vilniui Vaduoti Sąjungos Centro Komiteto ir laikomi Žemės Banke (nepaprastos einamosios sąskaitos Nr. 103). Fondo reikalus ves tam tyčia Vilniui Vaduoti Sąjungos suvažiavimo išrinktas Vilniaus Geležinio Fondo Komitetas. Jisai veiks glaudžiame kontakte su Vilniui Vaduoti Sąjungos Centro Komitetu. Vilniui Vaduoti Sąjungos Apygardos ir skyriai yra prašomi sudaryti vietinius Vilniaus Geležinio Fondo Komitetus ir nustatyti tinkamiausius būdus įtraukti į aukojimo darbą griežtai visus savo apylinkių piliečius.

Tad visi į darbą! Per visos tautos pasišventimą ir vienybę — į Vilnių!

Visais Vilniaus Geležinio Fondo reikalais prašome kreiptis šiuo adresu: Vilniui Vaduoti Sąjungos Centro Komitetas. Kaunas, Daukanto g-vė 3.

Vilniaus Geležinio Fondo Komitetas.
Pirmininkas Prof. *F. Kemėšis,*

Vicepirmininkas inž. *B. Šližys,*
Iždininkas Dir. *K. Lapinas,*
Sekretorius *A. Kupcikevičius.*

Apie kūrėjus—savanorius.

Pagal veikiančias dabar Lietuvos kariuomenės kūrėjų — savanorių medalio taisyklės paskelbtas Vyr. Žiniose 268 N., kūrėjais — savanoriais laikomi.

1) visi buvę svetimų kariuomenių karininkai, karo — valdininkai ir puskarininkiai, kurie įstojo į kariuomenę ligi 1919 m. sausio mėn. 15 d. imamai, t. y. ligi pirmos jų mobilizacijos,

2) visi, kurie įstojo į kariuomenę eiliniais arba grandiniais ligi 1919 m. kovo mėn. 4 d. imamai, t. y. ligi pirmo naujokų šaukimo,

3) visi medicinos ir veterinarijos gydytojai ir medicinos fakulteto studentai, baigę 5 kursus ir veterinarijos instituto studentai, baigę 4 kursus, bet neišlaikę egzaminų, kurie įstojo į kariuomenę gydytojo pareigas eiti ir visi medicinos fakulteto studentai, baigą tris ar keturis kursus, ir veterinarijos instituto studentai, baigę du ar tris kursus, kurie įstojo į kariuomenę felčerių pareigas eiti ligi 1919 m. gegužės mėn. 7 d. imamai, t. y. ligi pirmos jų mobilizacijos.

Kadangi atstatant Lietuvos nepriklausomą valstybę 1919 m. laikotarpy sausio — gegužės mėn. beveik $^{2}/_{3}$ Lietuvos teritorijos buvo okupuota Rusijos sovietų raudonosios armijos ir lenkų legionų, tai skelbiant 1919 m. sausio m. 15 d. karininkų, karo — valdininkų ir puskarininkių mobilizaciją: kovo mėn. 4 d. gimusių 1897 ir 1898 m. šaukimą; gegužės mėn. 7 d. medicinos ir veterinarijos gydytojų ir felčerių mobilizaciją, tuo laiku gyvenusieji priešų okupuotose srityse asmenys, kuriuos lietė mobilizacija bei pirmasis naujokų šaukimas, galėjo visai nežinoti apie jų mobilizaciją bei šaukimą, nes priešų okupuotose srityse Lietuvos Vyriausybės įsakymai bei parėdymai neveikė, o jeigu ir kurie žinojo, tai neturėjo galimybės išvykti iš nuolatinės gyvenamosios vietos arba pereiti frontą.

Tuo būdu Lietuvos Kariuomenės Kūrėjų — Savanorių Sąjungos Centro Valdyba skaito teisingu kūrėjų — savanorių medalio taisykles peržiūrėti ir pakeisti jas ta prasme, kad kūrėjais — savanoriais būtų laikomi visi karininkai, karo-valdininkai, puskarininkiai, naujokai gimusieji 1897 ir 1898 m., medicinos ir veterinarijos gydytojai ir felčeriai, kurie savo noru įstojo į mūsų kariuomenės eiles prieš atvaduojant iš priešų okupacijos jų nuolatines gyvenamas vietas.

Šiuo klausimu Kūrėjų — Savanorių Centro Valdybos Prezidiumas asmeniškai lankėsi pas **J. E. Poną Respublikos Prezidentą** ir p. Krašto Apsaugos Ministerį ir raštu įteikė pareiškimus, prašant sudaryti komisiją, kuri nuodugniai peržiūrėtų kūrėjų — savanorių medalio taisykles ir paruoštų naują įstatymo projektą.

Korespondencijos.

Neprižiūri tilto.

Vadaktėliai, Panevėžio aps. Vadaktėlių vandeninio malūno savininkas per Nevėžį turi pastatęs tiltą, kurio neprižiūri. Netaisomas tiltas ilgainiui pradėjo irti. Lapkr. 9 d. bevažiuojant Čiūrų kaimo ūkin. Zuapelienei lūžo tiltas. Laimei arklys suskubo užšokti ant sveikosios tilto dalies, o tai būt didelė nelaimė atsitikus.

Eksportinio miško apdirbimas.

Viešvilė, Pagėgių aps. Čia yra visoj Lietuvoj didžiausia lentpiūvė, kurioj miškų departamentas apdirba eksportui skiriamą mišką. Lentpiūvė visais atžvilgiais gerai techniškai įrengta, patogioj susisiekimo vietoj, turi vandens kelią Nemunu ir geležinkelį. Dirba joje dviem pakaitom per parą 155 darbininkai. Per parą lentpiūvė gali išpiauti apvalaus medžio 200 kietmeterių. Išpiautoji medžiaga, pagal užsakymus, skirstoma į įvairius kraštus.

Pieninininkyste besiverčiąs ūkininkas.

Medeikiai, Biržų aps. ūkin. Undzenas, 15 ha savininkas, stebina kaimynus savo ūkininkavimu. Vasarą jis laikė 15 pieninių karvių, o žiemai paliko 10. Pinigų trūkumo šis ūkininkas nejaučia ir paklaustas dėl jo ūkininkavimo, sako, kad pelningiausias Lietuvoje verslas esąs pieno ūkis.

Be tilto vargsta.

Tauragė. Už 4 kilom į pietus vieškelį kerta vandeninga Šešuvio upė. Nors šituo vieškeliu ir didelis judėjimas, bet tilto nėra. Ties Kangailių kaimu žmones kelia keltu ir valtimi. Turgų dienomis šitoj vietoj didžiausias susigrūdimas. Kiek žmonės laiko sugaišta belaukdami per upę persikelti, kiek prišąla ir nuostolių prisidaro. Vargas naktį keltininką prisišaukti, o blogiausia tai tada, kai upė patvinsta. Tuomet ir susisiekimas nutrūksta. Kas pavasaris žmonės raminasi, kad „šiemet tiltą statys".

Šunes turi būti pririšti.

Raguvėle, Panevėžio aps. Nesenai pil. V. Kavaliausko palaidi šunes užpuolę iš mokyklos grįžtančią Kaminskų dukrelę apdraskė ir tiek nugąsdino, kad vargšė ir mirė. *Ž. K.*

Mokys statybos.

Telšiai. Šio mėnesio gale pradės veikti dviejų savaičių statybos kursai. Mokslas bus einamas teoretiškai ir praktiškai, ir, be to, dar nemokamas. Teirautis pas apskr. agronomą. *Džiugas.*

Stinga pašaro.

Pabaiskas, Ukmergės aps. Apylinkės ūkininkai mažai šiemet turi pašaro, kurį anksti pasibaigusi ganiava dar labiau pabrangino. Ruginių šiaudų 160 kg. (birkavui) čia jau moka 8—10 lt. Kai kas norėtų gyvulių pamažinti, bet dėl pigumo tai visiškai negalima. *Gudas.*

Rūpinasi briedžių ramybe.

Joniškis, Šiaulių aps. Į Satkūnų miškus yra nesenai atėjęs briedis su pora jauniklių. Šie gyvuliai labai reti ir anksčiau jų čia niekas nematė. Miškų urėdija įspėjo apylinkės ūkininkus, kad briedžių niekas nebaidytų ir, tuo labiau, nešaudytų. *Ragas.*

Dūmtraukiuos mėsą rūko.

Ilguva, Šakių aps. Žmonės čia pratę mėsą rūkyti dūmtraukiuose. Vienam Kulnių kaimo ūkininkui rūkant tokiu būdu dešras nelaimė atsitiko. Prikabino jis dūmtraukio viršuj dešrų, pakūrė krosnį, tik kriakt dešros su visom kartelėm ir nugarmėjo į dūmtraukį. Bekrisdamos susilaikė ties pačiu dūmtraukio viduriu, tokioj vietoj, kad nei iš viršaus, nei iš apačios jų negalima iškrapštyti. Teko dūmtraukį sugriauti. *Za.*

Stato bažnyčią.

Panemunis, Rokiškio apskr. Vietoj Didž. karo metu sudegusios bažnyčios statoma nauja, mūrinė, gotiško stiliaus. Sienos jau išmūrytos; lieka užbaigti bokštą, stogą uždengti ir vidų įrengti.

Mokslina ūkininkus.

Seredžius, Kauno apskr. Lapkr. 11—13 d. pradžios mokykloj buvo suruošti trumpalaikiai kursai ūkininkams. Paskaitas skaitė vietos agronomas iš įvairių žemės ūkio šakų. Klausytojų buvo apie 60.

Auga miestas.

Tauragė. Didžiojo karo metu šis miestas visiškai buvo sugriautas ir sudegintas. Po karo pamažėle pradėjo statytis ir didžiausią šuolį padarė pastaraisiais metais. Pastatyta keletas mūrinių namų, moderniška apskr. ligoninė ir baigiamas statyti didelis bekonams fabrikas. Grindžiamos ir tvarkomos gatvės. Yra čia 3 malūnai, ir lentpiūvės, aukšt. komercijos mokykla, mokytojų seminarija, apie 5 pradžios mokyklų ir daug įvairių valdžios ir visuomeninių įstaigų. *L. J.*

Šauliai namus pasistatė.

Anykščiai, Utenos apskr. Vietos šaulių būrys pasistatė namus, kuriuos šventinti ruošiasi lapkr. 22 d.

Senienų iškasenos.

Pandelys, Rokiškio apskr. Rumpiškėnų kaimo ūkin. S. Sarulis išarė buvusioj miškavietėj senovinių šovinių šukių.

Keturvalakiai, Vilkaviškio apskr. Bliumbėnų kaime, kasant iš vieno kalnelio žvyrą, randama kaulų, anglių ir pelenų. Netoli žvyrvietės vienas ūkininkas yra radęs tris akmeninius kirvukus.

Šiaulėnai, Šiaulių apskr. Liepiškių kaimo ūkin. Morkys kasdamas žvyrą rado pirštą su žiedais. Palietus pirštą, jis subyrėjęs. Kalbama, kad seniau toje vietoje buvę kapai.

Trūksta miško.

Pašilė, Ukmergės apskr. Šventupės girininkijoj per pirmą viešą miško pardavimą spalių 16 d. parduota visa šiems metams skirta iškirsti norma. Lapkr. 14 d. buvo parduodami iš įvairių miškų surinkti sausuoliai, išvartos ir vėjalaužiai. Visas šios rūšies miškas parduotas ir daug kam dar neužtekę. Girdėti skundžiantis, kad vieni likę be statybinės medžiagos, kiti be malkų. Sekančiuose pardavimuose jau nebūsią kas parduoti.

Šalčiai paskatino dirbti.

Alunta, Utenos apskr. Nutirpus pirmam iškritusiam sniegui ir pasitaisius orui, ūkininkai šoko nespėtus rudens darbus dirbti. Visi sujudo labiau, kaip pavasarį. Bematant nukastos šalčio užkluptos bulvės ir suarti laukai.

Skautai vilniečiams.

Biržai. Vietos skautai suaukavo pavergtiems broliams vilniečiams apie 1000 įvairių knygų, kurių tarpe yra ir labai brangių. Be to, skautų draugovių vėliavas perrišo jie juodais kaspinais, kad į jas pažvelgę atsimintų pavergtą Lietuvos sostinę Vilnių.

Šauliai įsitaisė teatrą.

Kelmė, Raseinių apskr. Lapkr. 14 d. buvo vietos šaulių teatro atidarymas. Teatras įrengtas gražiai, didelis, pritaikytas filmoms rodyti. Ateity manoma rodyti auklėjimo pobūdžio filmas nemokamai.

Pramoningas senis.

Vainutas, Tauragės apskr. Bufkiškių kaime gyvena ūkin. Šikšnius, turįs per 90 metų amžiaus. Jis yra stiprus ir verčiasi lazdų lenkimu ir kėdučių dirbimu. Jo dirbiniai geri ir ne brangūs, dėl to ir pirkėjų jiems netrūksta.

Liko žiemoti garnys.

Raguvėlė, Panevėžio apskr. Vidugirio kaimo laukuose yra pasilikęs neišskridęs garnys. Negaudamas pelkėse maisto, jis pasidarė jaukesnis ir vaikščiodamas paskui artojus lesa iš vagų sliekus ir kirminus.

Kilpom išmedžiojo kiškius.

Alunta, Utenos apskr. Šioj apylinkėj jaunuoliai taip pamėgo kilpom kiškius gaudyti, kad beveik visus išgaudė. Kiškis čia pasidarė didelė retenybė. *M. Genys.*

Likviduota gerai veikusi bendrovė.

Tryškiai, Šiaulių apskr. Keletą metų gerai veikusi pajinė vartotojų bendrovė, įsigijusi namus ir svirną, dabar likviduojama. Paskutiniais metais jos veikimas pradėjo šlubuoti. Žmonės tai pastebėję pradėjo indėlius atsiiminėti. Kam neteko pinigais, ėmė prekėmis, o kai kuriems nariams tenka laukti b-vės turto varžytynių. *Tryškietis.*

Senyvu žmoniu apylinkė.

Tirkšliai, Mažeikių apskr. Ši apylinkė tikrai gausi senyvo amžiaus žmonėmis. Geidžių kaimo gyvent. J. M. turi 110 metų amžiaus, yra sveikas ir stiprus, dar pajėgia gyvulius pašerti ir paneša daug pašaro. Troškučių kaime taip pat yra per 100 metų amžiaus senutė, L. O., bet ši silpna. *Kartis.*

Iš pieno dirbs miltus.

Utena. Baigiama įrengti didelė garinė pieninė. Dydžiu ir įrengimo atžvilgiu ji būsianti bene pati didžiausia Lietuvoj, ir pradėsianti veikti sekančių metų pradžioj. Pienocentras pasiūlė šiai pieninei gaminti pieno miltelius. Pieninės valdyba sutiko.

Vėjas, lietus ir šaltis

išdžiovina jūsų odą ir dėl to ji sutrūksta, pleišėja ir per anksti atsiranda veido raukšlės. Drėgnam orui esant visiškai ne vis vien, kokiu jūs muilu prausiatės. Išsiskirdamas iš visų kvepiančių muilų, **A. Mogilevskio ir sūnaus boro-timolo muilas** yra persunktas riebalais higieniškas muilas. Prausdamiesi tuo muilu jūs esat tikri, kad jūs prausiatės kremu, kiek muilas gali būti persunktas riebalais, kas reikalinga odai apsaugoti.

Klausimai ir atsakymai.

Juridiniai.

Kl. Dirbu pradžios mokykloje nuo 1924 m., bet 1927 m. birželio mėn. dėl neteisingo įskundimo buvau atleistas iš tarnybos. 1927 m. spalių mėn. teismas mane išteisino ir nuo tų pat metų lapkričio mėn. 1 d. p. Švietimo Ministerio vėl buvau paskirtas mokytoju toje pačioje kategorijoje ir su ta pačia alga. Ar mano ištarnautas laikas prieš atleidimą iš tarnybos gali būti įskaitytas į trimečių priedus, nes aš dabar gaunu tik nuo naujo paskyrimo, tai yra nuo 1927 m. XI. 1 d.?

Ats. Kadangi Jūsų tarnyba buvo pertraukta, tai į trimečių gavimo laiką ankstyvesnė tarnyba negali būti įskaityta. Nuostolius galite ieškoti iš nesąžiningo skundėjo, dėl kurio priežasties 1927 m. VI mėn. buvote atleistas iš tarnybos.

Kl. Mano tėvas 1911 m. pirko 4 ha žemės, už kurią sumokėjo 400 aukso rublių. Dokumentai tai žemei nebuvo sudaryti, kadangi pardavėjo sesuo nebuvo pilnų metų. Vėliau pardavėjas atsisakė visai sudaryti dokumentus, o tik išdavė gautiems pinigams vekselį. Pirktąją žemę mano tėvas valdė nuo 1911 iki 1920 m. Jam mirus valdė mano pamotė iki 1926 m. Po to žemę atsiėmė pardavėjas ir jau 5 metai ją valdo. Pamotė 1927 m. mirdama tą žemę testamentu paliko man, bet testamentas nėra teismo patvirtintas. Ar galiu aš atgauti tėvo pirktąją žemę?

Ats. Kadangi Jūsų tėvo pirktąjai žemei nebuvo sudaryta jokių dokumentų ir tą žemę 1926 m. pardavėjas atsiėmė, tai atgauti ją negalite. Pamotės testamentas jokios reikšmės neturi, tuo labiau, kad jis nėra teismo patvirtintas. Jūs galite teismo keliu reikalauti iš pardavėjo Jūsų tėvo sumokėtus už žemę 400 aukso rublių, skaitant už vieną rublį po 5 litus.

Kl. Tėvas mirė 1924 m. ir paliko ūkį iš 50 ha žemės. Po tėvo mirties likome našlė motina, 2 sūnūs ir 3 dukterys. Dabar mes sūnūs norime žemę pasidalinti, o seserims išmokėti dalis pinigais. Žemė užrašyta tėvo vardu. Ar mums, dalinantis tėvo ūkį, reikalinga isitvirtinti įpėdinystės teisėse ir kokia dalis priklauso motinai?

Ats. Likusiam po tėvo mirties turtui būtinai reikalinga visiems įsitvirtinti įpėdinystės teisėse, nes kitaip negalėsite sudaryti tvirtinių ūkio pasidalinimo dokumentų. Motinai priklauso ½ dalis kilnojamojo ir nekilnojamojo turto.

Kl. 1929 m. ištekėjau. Vyras, pagyvenęs su manim 4 mėn., išvažiavo į Klaipėdą. Jo pase nebuvo pažymėta, jog jis vedęs. Klaipėdos krašte išsiėmė pasą irgi nevedusio. Dabar aš sužinojau, kad jis gyvena su kita moterimi. Aš norėčiau sužinoti, ar mano vyras su ta moterimi yra paėmęs civilinį šliubą. Kur tuo reikalu kreiptis ir jei būtų antrą kart vedęs, ar galėčiau patraukti jį teismo atsakomybėn?

Ats. Kreipkitės į Užrašų skyrių (Standesamt), Klaipėdos krašto Seimelio rūmuose 43—49 kambariai, Klaipėda, Luizės g-vė. Jei Jūsų vyras pasirodys antrą kartą vedęs, galėsite jį patraukti teismo atsakomybėn už dvi patystę.

Kl. 1923 m., tarnaudamas kariuomenėje, nusilaužiau abi kojas. Jokio darbo dirbti negaliu. Ar galiu aš gauti pensiją ir kur tuo reikalu kreiptis?

Ats. Paduokite p. Krašto Apsaugos Ministeriui prašymą ir pridėkite įrodymus, kad tikrai nustojote sveikatos sąryšy su karo tarnyba.

Kl. Karinės prievolės atlikimas man buvo atidėtas mokslui baigti. Dabar tėvas turi daugiau 70 metų, o brolis yra išvykęs jau daugiau 25 metų ir jokių žinių apie jį neturime. Ar aš būsiu atleistas nuo kareiviavimo?

Ats. Jei tuo laiku, kada Jums reikėjo stoti karinę prievolę atlikti tėvas turėjo tų metų sausio mėn. 1 d. ne mažiau 60 metų ir pristatysite įrodymus, kad brolis nežinia kur išvykęs daugiau 5 metų ir daugiau brolių nėra, tai galėsite būti atleistas nuo kareiviavimo.

Aš žinojau tąjį burtą.
Kad laiku reik drausti turtą
Ir kai turtas supleškėjo.
Man draudimą išmokėjo.

Agentūra Kazys Ribikauskas

draudžia: nuo ugnies – visokį turtą, nuo nelaimingų atsitikimų — gyvybę; taipogi transportus.

Kontora Kaune, Laisvės al. 22, tel. 537 (kiemo med. name.)

Medicinos.

Kl. Esu 19 metų vaikinas, bet žemo ūgio. Ar galima kokiu nors būdu ūgį padidinti?

Ats. Palauk, gal dar užaugsi, nes nesi pilnų metų. Kitokių būdų padidinti žmogaus ūgį nėra.

Kl. Vedęs, 21 metų. Degtinės negeriu, bet mano nosis pasidarė raudona, kas sudaro daug nemalonumų. Ant veido yra juodi taškučiai, panašūs į pašinus, lengvai išsispaudžia, bet vėl atsiranda. Kas daryti, kad išsigydyti?

Ats. Nosies raudonumą reikia pamatyti, kad nustatyti paraudimo priežastį, kitaip dėl jos nieko patarti negalima, ne bent nudažyti ją kita kokia spalva, kuri mažiau mestųsi į akis. Dėl tariamųjų „pašinų" ant veido beveik kiekviename numeryje yra atsakymai. Pasiskaityk. Jeigu rimtai rūpi tas klausimas — pasirodyk gydytojui, gal pagelbės.

Kl. Nuo ko pareina ir kaip galima išgydyti plaukų slinkimą. Sako, kad nuo galvos skaudėjimo. Man galvos neskauda, oda visai švari, tačiau plaukai labai krinta?

Ats. Plaukai gali slinkti kaipo paveldėta ypatybė, nuo palaidaus, aikvojančio organizmą gyvenimo ar dėl ligų. Sulig priežasties ir gydoma.

Kl. Atsitiko nelaimė. Turėjau lyties santykius su mergina ir dabar turiu triperį. Esu beturtis, nenoriu, kad namiškiai sužinotų. Patarkite vaistų.

Ats. Jeigu turi triperį, tai žinok, kad tos ligos be gydytojo neišsigydysi. Kuoskubiausiai kreipkis prie gydytojo, kad ta liga neįsisenėtų, nes tada gali likti invalidu. Kaune ir Raseiniuose yra valstybinės odos ir veneros ligų ambulatorijos, kuriose gydoma nemokamai.

Marąumynai.

Nauja Sven Hedino ekspedicija.

Žinomas Centralinės Azijos tyrinėtojas švedas Sven Hedin vėl rengia mokslišką ekspediciją į Tolimuosius Rytus. Praeitą pavasarį jis buvo nutraukęs mokslišku tyrinėjimus Kinijoj ir grįžo į Švediją surinktai medžiagai sutvarkyti.

Sven Hedin yra pasižymėjęs savo tyrinėjimais Vidurinėj Azijoj ir apie savo keliones yra parašęs keletą knygų, kurių dalis yra išversta ir į lietuvių kalbą. Kiniją jis pradėjo tyrinėti prieš 4 metus. Šį kartą Hedin su savo ekspedicija keliaus iš Kinijos per Karakorumo kalnus į Indiją.

Ir žvėrys pavyduliauja.

Genujos mieste, Italijoj, viename cirke buvo narvas su penkiais baltais (šiaurės) lokiais — 4 patinais ir viena patele. Vieną dieną trys lokiai puolė iš pavydo vienintelę jų grupej buvusią patelę, kuri gulėjo su ketvirtu, gražiausiu iš visos grupės patinu. Sargai puolė gelbėti „įsimylėjusią" porą, bet nieko negalėjo padaryti. Patiną dar pavyko išgelbėti, bet patelė buvo smarkiai apdraskyta ir sunkiai sužeista. Sužeistas taip pat vienas sargas.

Iš tikrųjų nemandagūs tie baltieji lokiai.

Geležinės gatvės.

Viena Anglijos kelių tiesimo bendrovė pernai padarė bandymą išgrįsti gatvę geležia toj vietoj, kur yra didžiausias judėjimas. Iš pradžios gatvė buvo išpilta 10 centimetrų storumo betono sluoksniu ir vėliau išgrįsta geležiniais lapais. Nežiūrint didelio sunkvežimių judėjimo, geležinis gatvės grindinys nė kiek nenusidėvėjo. Dėl to manoma gatvių grindimą geležia praktikuoti platesniu mastu.

Vinis medy.

Ar įkalta į medį vinis, medžiui augant, pakeičia savo pirmykštę vietą? Į šį klausimą botanikai tik nesenai davė tikslų atsakymą.

Nors medis auga iš apačios į viršų, įkalta į medį vinis nekyla į viršų, o pasilieka toj pačioj vietoj, į kurią buvo įkalta. Iki šiol buvo manoma, kad įkaltas į medį geležinis daiktas kyla aukštyn kartu su augančia mediena.

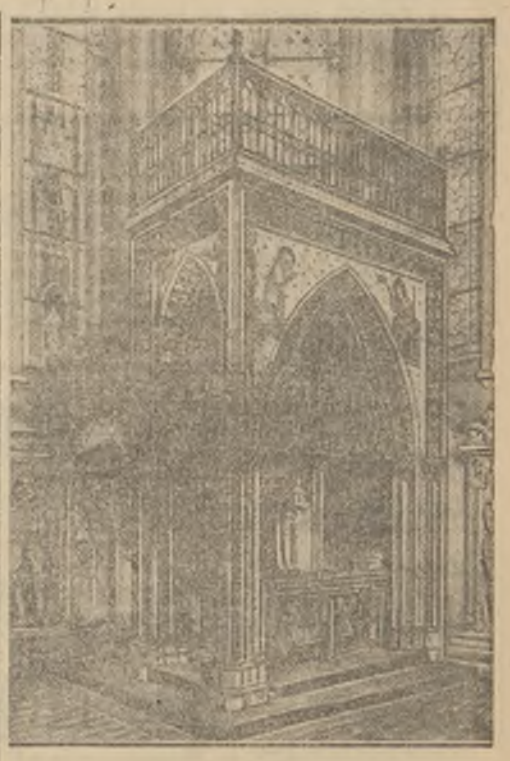

Šventos Elzbietos kapo paminklas Marburge, Vokietijoj. Šių metų lapkričio mėn. 19 d. suėjo 700 metų nuo šv. Elzbietos mirties.

Bevaidindamas nužudė.

Viename Čekoslovakijos kaime per mėgėjų vaidinimą įvyko šitoks nepaprastas atsitikimas.

Vaidinamoj dramoj turėjo būti užmuštas žmogus. Artistas, kuris vaidino užmušėjo rolę, taip įsismagino, kad giliai suvarė durklą į kito artisto kūną ir jį užmušė. Artistas taip buvo paveiktas šito atsitikimo, kad nats po kelių minučių mirė.

(Tąsa iš 9 pusl.)

Didžiausia popierinių pinigų kolekcija.

Anglas Catlig bus bene uoliausias pasauly įvairių popierinių pinigų-banknotų kolekcionierius. Šiuo metu jo rinkiny yra apie 27.000 įvairių kraštų ir įvairių laikų banknotų. Rinkti popierinius pinigus pradėjo jau Catlingo protėviai, o jam teko tą rinkinį tik papildyti.

Seniausias Catlingo rinkiny pinigas yra kinų banknotas, buvęs apyvartoj prieš 600 metų ir atspausdintas ant kažkokio augalo lapo. Pirmi angliški banknotai yra iš 1713 metų. Ant vieno banknoto iš 1792 metų yra parašas: „Už banknotų padirbimą baudžiama mirtimi". Įdomūs taip pat pirmieji banknotai, išleisti Amerikoj 1772 metais.

Catling žymiai papildė savo kolekciją pokariniais laikais, kada banknotų spausdinimas visuose kraštuose ypač padidėjo.

Keliaujančios peteliškės.

Kada kalbama apie gyvulių keliones, tai be abejo, neturima galvoj peteliškių. Iš kur gi tie menki sutvėrimai galėtų turėti jėgos skristi per kalnus ir jūras? Tuo tarpu yra ištirta, kad kai kurios peteliškių rūšys dideliais būriais perskrenda Baltijos jūrą, nuskrenda iš Prancūzijos, per Lamanšą, į Angliją ir panašiai.

Dėl priežasčių, kodėl peteliškės keliauja, mokslininkų tarpe yra įvairių nuomonių. Vistik tos priežastys yra kitos, negu, sakysime, pas paukščius. Buvo manoma, kad peteliškės perneša iš vienos vietos į kitą stiprūs vėjai. Tačiau, ir ši nuomonė esanti netikra. Prof. Mellows tvirtina, kad peteliškės skrenda ir žemutiniuose oro sluoksniuose, kartais nutūpdamos pailsėti ant jūros paviršiaus. Keliauti peteliškės stumianti kaž-kokia gamtos jėga. Šiaip tik dienos metu skraidančios peteliškės, tolimose kelionėse, kaip pastebėta, skrenda ir naktimis.

Taupumas.

Atsižvelgiant į sunkų ekonominį krizį, vienam miestely buvo suorganizuotas taupumo konkursas. Po ilgų rungtynių liko tik du kandidatai pirmai premijai laimėti. Komisija nustatė, kad abu taupumo srity buvo vienodai pasirodę. Bet vistik reikėjo ištirti, kuris iš tų dviejų geriau moka taupyti. Abudu taupumo rungtyniuotojai patalpinti scenoje ir konkursas buvo tęsiamas toliau.

Netrukus vienas iš rungtyniuotojų gesina lempą sakydamas:

— Gaila šviesos, galime ir tamsoj pasėdėti.

— Gerai! — sako kitas. — Tai aš nusirengsiu. Kam be reikalo trinti rūbus. Patamse galima ir nuogam pasėdėti.

Ir vėl neatsirado laimėtojo. Komisija pripažino, kad abu konkurentai pasirodė lygiai taupūs. Vakarop rungtyniuotojams buvo atnešti šienikai, nes konkursas buvo numatytas visai parai.

Sugulė. Netrukus vienas girdi, kad jo konkurentas tai atsikelia, tai vėl atsigula. — Ką ten veiki? Ko vartaliojies ir be reikalo trini patalinę? — klausia.

— Kaip tik ne! — atsako kitas. — Tamsta vartaisi nuo vieno šono ant kito ir trini patalinę. O aš, norėdamas apsiversti ant kito šono, išlipu ir apsiverčiu ant grindų! — atkirto kitas.

— Voliotis nuogam ant grindų, turint ant ko gulėti, tikrai yra aukščiausias taupymo laipsnis! — pripažino komisija ir paskyrė premiją.

Šis bei tas.

— Automobiliai visur pradeda nugalėti ne tik geležinkelius, bet ir elektros tramvajus. Paryžiuj nesenai sustabdyta 12 tramvajų linijų. Vietoj tramvajų vaikščios autobusai. Berlyne keliolika tramvajų linijų buvo sustabdyta kiek anksčiau.

— Kaip rodo statistika, Vokietijoj 40% visų vedusių porų yra bevaikės. Didmiesčiuose vaizdas dar liūdnesnis. Taip, Berlyne bevaikių šeimų yra daugiau kaip pusė — net 54 nuošimčiai.

— Vokiečių orlaivis „Graf Zeppelin" ligšiol yra padaręs 232 keliones, per kurias nuskrido apie 350.000 kilometrų. Cepelinas pervežė iš viso apie 15.000 keleivių ir apie 320.000 kilogramų krovinių.

— Kopenhagon grįžo Grenlandijos tyrinėjimo ekspedicija. Šiai ekspedicijai iš pradžios vadovavo vokietis Alfredas Vegeneris, kuris mirė Grenlandijos ledynuose.

— Senoviškoj aukso kasykloj arti Kasselio, Vokietijoj, po ilgų kasinėjimų rasta aukso. Ta kasykla buvo nenaudojama nuo viduramžių. Manoma, kad kasyklas apsimokės eksploatuoti.

— Jaunas anglų lakūnas Butler mažu lėktuvu nuskrido iš Anglijos į Australiją per 9 dienas ir 2 valandas, tuo pastatydamas naują rekordą skridime iš Anglijos į Australiją.

— Solingene, Vokietijoj, padaryta operacija 60 metų amžiaus moteriškei, kuri 27 metus buvo visiškai akla. Operacija pavyko, ir senutė praregėjo.

— Amerikoj bus pastatytas milžiniškas paminklas nesenai mirusiam išradėjui Tomui Edisonui. Paminklo pastatymas kaštuos apie 3 milijonus dolerių.

Sportas.

Lietuvos sportininkai kviečiami į Šveicariją.

Šveicarijos futbolo sąjunga prisiuntė Lietuvos futbolo lygai kvietimą pasiųsti į Šveicariją rinktinę Lietuvos komandą, kuri per Kalėdų šventes turėtų susitikti draugiškose rungtynėse su Berno ir Züricho miestų komandomis. Lietuvos futbolo lyga kvietimą priėmė. Jeigu bus nusistatyta važiuoti, tai mūsų komanda bus sudaryta iš geriausių Kauno ir Klaipėdos žaidėjų.

— Lapkričio mėn. 29 d. Kaune įvyksta tarpvalstybinės bokso rungtynės tarp Lietuvos ir Rytprūsių boksininkų. Rungtynėse dalyvaus visų svorių boksininkai.

— Aukštosios klasės šachmatų turnyre jau prasidėjo antras ratas. Po pirmo rato pirmą vietą užėmė Mikėnas ir Machtas, kurie turi po lygų taškų skaičių. Kas bus turnyro nugalėtojas, paaiškės kitą savaitę.

— Mūsų išeiviai Škotijoj nepamiršta ir sporto. Nesenai įsisteigusi Glasgove lietuvių futbolo komanda nugalėjo stiprią škotų komandą „Cardonald Am." Lietuviai nugalėjo golų santykiu 4:0.

— Dalyvauti pasaulinėj sporto olimpiadoj, kuri įvyksta Los Angelese, Amerikos Jungtinėse Valstybėse, 1932 metais, sutiko 15 valstybių. Amerikiečiai tikisi, kad olimpiadoj dalyvaus dar 8 valstybių sportininkai, tame skaičiuj ir Lietuvos.

Knygos ir spausdiniai.

SODŽIAUS MENAS 2 num. Prijuostės ir žičkų rinkiniai. Žemės ūkio rūmų leidinys. Kaunas, 1931 m. Didelė, įvairiaspalviai paveiksluota, knyga. 30 pusl. teksto ir 48 pusl. paveikslų.

V. Andriukaitis. KOVŲ AIDAI. Lietuvos šaulių sąjungos leidinys. Kaunas, 1931 m. 158 pusl., kaina 2 litai.

Ant. Žemaitis. PRIEŠUI IR TĖVYNEI. Netolimų laikų užrašai. Liet. šaulių sąj. leidinys. Kaunas, 1931 m. 110 pusl., kaina 1 lt. 50 ct.

P. Mažylis. NELAISVĖS KELIAIS. 1914 — 1919 m. atsiminimai. Kaunas, 1931 m. 47 pusl.

Pr. Drauginikaitis. ŠIRDIS VILNIUN NEŠA. Antras eilėraščių rinkinys. 1931 m. 64 pusl. knygutė, kaina 1 litas.

Paremkite labdaringą įstaigą.

Kaune, VII forte, jau treti metai kaip atidaryta nauja naudinga įstaiga, labdaringos krikščioniškos meilės draugijos išlaikoma — šv. Luko ligoninė. Ją rūpestingai aptarnauja vienuolės seserys elzbietietės. Ji užima tuo tarpu vieno aukšto mūro namus ir kitus trobesius. Turi 5 ha nuosavos žemės ir 5 ha 36 metams išnuomotos.

Iškart ligoninė įgijo gerą vardą. Gal dėlto ji dažnai būna perpildyta: skirta vietų tik 34 lovmos, o tenka kartais talpinti net ik 47.

Šiai ligoninei įsikurti ir susitvarkyti daug yra padėjusi ir tebepadeda didžiai gerbiama d-jos garbės pirmininkė ponia S. Smetonienė. Bet draugijai, trūkstant lėšų, dirbti ir stiprėti sunku. Nes be to ligoninę reikia pamažu plėsti ir dar mokėti statybos skolas.

Todėl liet. krikšč. meilės d-jos valdyba ir kreipiasi į gerb. mūsų visuomenę maloniai prašydama neatsisakyti paaukoti sulig išgalėmu šiam kilniam gailestingumo reikalui — šv. Luko ligoninės plėtimo reikalui.

Aukas prašoma siųsti šiuo adresu: D-rui P. Bielskui, Kaunas, Lukšio g. Nr. 7 bt. 3.

L. Krikšč. Meilės D-jos Valdyba.

Juokai.

Priežastis.

Teisėjas kreipiasi į kaltinamąjį: — Ir kam gi vogei pas kaimyną smuiką, jeigu pats visai nemoki griežti?

— Pone teisėjau, — aiškinasi teisiamasis, — kaimynas irgi nemoka griežti, o aš taip mėgstu muziką...

Jaunavedžių tarpe.

Jaunoji: — Jeigu tu šiandien vakare vėl taip vėlai pareisi, kaip vakar, tai ryt aš su tavim visai nekalbėsiu! Nepratarsiu nė žodžio! Supranti?

Jaunasis: — Puiku! Sutinku!

— Kaltinamasis, ar Tamsta turi gynėją? — klausia teisėjas

— Ne, pone teisėjau! Aš esu pasiryžęs sakyti visą teisybę! — atsako kaltinamasis.

— Kas su tavim, Kazy! Kodėl taip išblyškęs?

— Blogai! Jau trečia diena, kaip niemiegojęs. Jeigu iki ateinančios savaitės antradienio nesukrapštysiu trijų tūkstančių litų, tai bus bankrot! Supranti?

— Tai kodėl tu anksčiau pas mane neatėjai?

— Ką? Argi galėjai man paskolinti pinigų?

— Ne. Bet aš turiu puikių vaistų nuo nemigos.

— Kaip tau patinka ta gražioji blondinė, Petrai?

— Visai nieko! Tik ji turi tamsią praeitį.

— Kaip tai?

— Pernai, kiek pamenu, ji buvo tamsi brunetė...

— Kiek bus kelio iki artimiausio viešbučio? — klausia keleivis vietos gyventojo.

— Iki viešbučio bus du kilometrai, o atgal... sunku ir pasakyti.

— Kaip tai? Argi yra skirtumas?

— Žinoma! Tai priklausys nuo to, kiek Tamsta ten išgersi.

Radio programa.

Kasdien 18 val. 30 min. — laikas, oras, naujienos.

PIRMADIENIS. XI. 23. 17,00 — Patefono muzika. 18,00 — Tautos auklėjimas. 19,10 — Romanas. 19,30 — Lietuvių kalbos kursai. 20,00 — Vakaro koncertas. 21,50 — Lietuvos eksporto struktūra ir raida. 22,10 — Spindulių pasaulis. 22,30 — Koncertas.

ANTRADIENIS. XI. 24. — 17,00 — Agr. J. Petrušauskas: Apie pieną. 17,20 — V. Augulis: Liudytojas. 17,40 — Pramoga. 18,00 — „Namai ir Moteris". 19,15 — Užsienio kronika. 19,30 — Vakaro koncertas. 21,15 — Žemės paviršius ir jos gelmė. 21,50 — Koncertas.

TREČIADIENIS. XI. 25. 17,00 — „Mūsų Vilnius". 17,40 — Mandolinų-gitarų koncertas. 18,10 — Sveikatos Patarėjas. 19,10 — Dr. J. Kaškelis: Švedija. 19,30 — Patefono muzika. 20,30 — Paskaita. 21,10 — Koncertas.

KETVIRTADIENIS. XI. 26. 17,00 — Patefono muzika. 18,00 — Prof. Vabalo-Gudaičio paskaita. 19,15 — Užsienio kronika. 19,30 — Vakaro koncertas. 21,00 — Kodėl mes nekeliaujame jūromis. 21,40 — Koncertas.

PENKTADIENIS. XI. 27. 17,00 — V. Augulis: Globa. 17,20 — Agr. J. Valatka: Žemės ūkis svetur. 17,40 — Romanas. 18,00 — Pramoga. 19,10 — Dr. Matukas: Ligonių slaugymas kaimo aplinkybėse. 19,30—Vakaro koncertas. 21,00 — Žmogus ir aplinkuma. 21,20 — Prof. J. Elisonas: Karveliniai. 21,40 — Patefono muzika.

ŠEŠTADIENIS. XI. 28. 17,00 — Dūdų orkestro koncertas. 17,40 — Žemės ūkis svetur. 18,00 — Sveikatos Patarėjas. 18,20 — Programa ateinančiai savaitei. 19,10 — Lito valiutos pagrindai. 19,30 — Vakaro koncertas. 21,10 — Radio Patarėjas. 21,30 — Meteoritų išvaizda, dydis ir skaičius. 21,50 — Šokių muzika.

SEKMADIENIS. XI. 29. 10,00 — Okupuotam kraštui. 10,15 — Transliacija pamaldų iš Kauno Bazilikos. 15,30 — Stygų koncertas. 16,00 — Pasakos. 16,20 — Skautų sueiga. 16,40 — Onutės ir Marijonos pasikalbėjimas. 17,00—Šaulių pusvalandis. 17,30 — Kariuomenės pusvalandis. 18,00 — L. o. 18,20 — „Ūkininko Patarėjas". 19,00 — Čello solo. 19,10 — A. Paškevičius: Velykų nuotykiai. 19,30 — Vakaro koncertas. 21,20 — Paskaita. 21,40 — Koncertas.

Geriausiai aprūpinsi save ir vaikus,

įsidėdamas pinigus

ŪKIO BANKE

Turtas 15 milijonų litų.

Moka aukštus nuošimčius

Ūkio Banką rasi kiekviename apskrities mieste.

Gydytojai

Daktaras A. FEINBERGAS

spec. veneros, lytiės ir odos ligų

persikėlė

Duonelaičio g. Nr. 41 Kaunas. Priėmimo val. 5-7, moterims [illegible] 9—43.

Rekišk is.

Daktaras ETINGOFAS

apsigyveno nam. Sameto, Nepriklausomybės aikštė 19, telef. 75. Elektra, spindulių gydymas.

Dr. M. Sudarskis

akių gydytojas,

Rentgeno ir elektro-medicinos kabinetas (diatermija, kvarco lempa, elektros vonios ir kit.)

persikėlė

į Ožeškienės g. 12, tel. 936. Priima 10-1 ir 5-7.

Ūkių ir namų pirkimas bei pardavimas

Išnuomojamas

ūkis 155 ha

derlingos žemės su gerais trobesiais, galima su inventorium. Kražiai, Piusčiai, Hurčinienė.

Parduodu

34 ha vienkiemį

prie vieškelio, 2,5 klm. nuo Pandėlio m., žemė gera. Ariamos 16 ha; 5 visai nauji trobesiai. Pandėlys, Pakapių vnk., Pilypas

Išnuomoju

12 ha ūkį

su gerais trobesiais

12 km. nuo Kauno 3 km. nuo Palemono gelž. st. Sužinoti pas A. Žvgeli Kaune, Kęstučio 17 bt. 8.

Išnuomoju 2 sklypus

500 ir 1.500 kv. metrų dydžio; patogūs turgui. Sabaitis Antanas, Veršvų km., Vilijampolė.

Parduodu 30 margų ūkį su trobom. Gudinės km. Igliškėlių vlsč. 9 km nuo Mariamp. Blaškevičius.

Skubiai parduod. ūkį

iš 44 ha geros žemės su trob. arti pieninės, gelžk. st. ir ger. kelių. Mažeikių st., Venta, Paužolis.

Miesto zonoj parduodu vienkiemį 9,33 ha. Kėdainiai, B-vė „Nevėžys" Ribikauskas.

Vilijampolėj

parduodu namus

Panerių g. 99; geroj vietoj, tinkamas krautuvei ir restoranui. Sužinoti: Kaunas, Prieplaukos kr. 53, Kavaliauskas.

Marijampolėje parduodu

žem. sklypą

Sužinoti pas Sešecką, Šešupės gatvė Nr. 6.

Parduodu

37 ha ūkį

J. Ašmonas Saugai, Medelių k. Šilutės aps.

Pigiai parduodu

31½ ha geros išdirbamos žemės SKLYPĄ

gražioj ir patogioj vietoj 1 klm. nuo miestelio ir pašto. Sužinoti: Pociunėlių pšt. ag., Kedainių aps. Goščiūnų dv., Salmanavičius.

Skubiai

parduodu pačiam Vandžiogalos miestelyje

6-12 ha ger. žemės

20 km. nuo Kauno patogus susisiekimas autob. Ūkis gražioj vietoj prie upelio ir pušų miško; tinka vasarnamiui. Suž.: Kaunas, Ukmergės pl. 45. butas 6.

Skubiai nebrangiai parduodu ŪKĮ-16 margų žemės su 4 trobesiais, prie plento ir stoties; dalis pinigų išsimokėjimui. J. Grebliauskas, Angininkai, Simas.

Parduodu 3'¼ ha dirbamos žemės

Krinčino vlsč. Mežiūnų km. prie vieškelio, arti Paašmenės st. Apie pirkimo sąlygas ir kainą sužinoti pas ūkin. Skeberdį J., gyv. Nem.-Radvilišky

PIGIAI gerose vietose patogiomis mokėjimo sąlygomis **parduodami SKLYPAI** Kaune Vilijampolės Slabadoje namams statyti. Teirautis Vilijampolėj I. B. Volfo bravore nuo 9 iki 15 valandai kasdien. Telefonu: Kaunas III (Vilijampolė), Nr. 43 pas p. Stonimskį.

Maltnai, motorai ir įvair. mašinos

Parduodu

1 porą naturalių francūz.

girnų 4 pėdų

— 400 litų;

1 lokomobilį

— „Volfas" 85/120 PS pilnoje tvarkoje. Sužinoti F. Rubinšteinas, girnų dirbtuvė, Šiauliai, Kauno g. Nr. 2.

Pirksiu gaterį.

Siūlyti nurod. kainą ir stovį. Elkiškiai, Mažeikių aps. r. A. Krūminui.

Parduodu motorą „Perkun" 16/21 jėgų pilnoj tvarkoje. Vabalninko Elektros Stotis.

Įvairūs

Malūninkai! Pigiai, geromis sąlygomis parduodu **grucarnę**. Burkšų malūnas, Bazilionių pšt. Šiaulių apskr.

KINO APARATAI.

Su pilnu įtaisymu vieteiniai ir kilnojami „Kok" po kaimus, miestelius, su dvigubai padidinta dinamos šviesa, įvairiais paveikslais filmos Kristaus gyvenimo ir kitokiais. Paveikslai pigiai parduodami ir išduodami nuomon. Vartotus aparatus perku, remontuoju, išmokinu veikti. Šiauliai, Vilniaus g. 139, Ona Narštienė.

Svarbu siuvėjams.

Švietimo Ministerijos leidimu Nr. 22986, **atidaryti** vyriškų ir moteriškų rūbų

kirpimo - siuvimo kursai

Rasciniuose, Vilniaus g. 51. **Priimami praktikantai ir mokiniai.** Baigus kirpimo kursą, duodami Švietimo Ministerijos patvirtinti pažymėjimai. Dėl sąlygų kreiptis žodžiu ar raštu pridedant p. ženklą. Vedėjas A. Remeika.

Naudojant radio aparatams anodo baterijas

„Syrius"

Jūsų garsiakalbiai dirba maloniai ir be šlamėjimo

5 pėst. D. L. K. Kęstučio pulkas skelbia

varžytynes.

Š. m. lapkričio mėn. 26 d. 10 val. Žaliajame kalne, arklių turgavietėj, **parduoti netinkamus** pulkui 6 **arklius.** Pirmenybė kariams, gavusiems žemės, einant Žemės Reformos įstatymu, ir ne kariams — naujakuriams.

Ūkio Viršininkas.

Vedybos ir jų higiena. Knygelėje yra daug naudingų gydytojos patarimų su kuo negalima vesti, kaip išvegti nepageidaujamų vaikų ir daug kitų nadingų dalykų. Reikalaukit visuose knygynuose ir kioskuose. Kaina tik 1 lt. 50 cnt.

Dėmesio! Parduodu **namus** ir išparduodu **kryžius,** grabus ir grotus dėl kapinių. Šiauliai, Žvyro g. 1, Jonas Vazis.

Parduodama su pašalpa iki XII. 1 d.

šropširų veislės avys.

Kreiptis į agr. K. Petrauską Dailučiai, Alvito pšt. arba Kaune, Gedimino 21 „Lotos", tel. 4121

Šieną, dobilus ir šiaudus

perka atskira artilerijos grupė ir moka aukštas kainas. Kreiptis į Ūkio Viršininką, Kaunas, A Panemunė.

Dėl šelmyn. aplinkybių parsiduoda nauja šių metų pradžioje įsteigta

akcid. spaustuvė

su pilnu įrengimu (pjovime, segime, numeravime ir kitų mašinų) pasiteirauti pas S. Šneiderį Klaipėda, Aukštoji g. 19.

WICO

magnetus motorams

pigiausia pirksite

V. Maslulio ir J. Balfrušaičio

Prekyb. Namuos, Šiauliai

Paieškojimai ir pasižadėjimai

Pasižadu negerti

įvairių svaigalų ir nerūkyti nuo 1931. XI. 17 d. iki 1932.XI.17 d. Patėmijusiems sumokėsiu Lt. 300,—. Kraunevičius Vincas, Karmėlava, Pelanių km.

Varžytynės

Varžytynės.

1931 m. gruodžio 14 d. 10 val. Naumiesčio nv. T. Teisėjo kameroje įvyks varžytynės mirusio generolo

Juozo Stanaičio ūkiui

Matarnų km. Bublelių valsč. Šakių apskr.

Padėkos

Aš reiškiu savo nuoširdžią padėką Radviliškio gydytojui p. Tokeriui, kuris paėmęs kraują iš mano dukters ir man įleidęs pagydė ir tuo pačiu prikėlė mane iš ligos patalo, kuriame aš išgulėjau virš dvidešimts metų.

Tamošius Kvietka.

Vekseliai

Pavogtus 3 vekselius: 2 po 100 lt., pasirašytus Juozo Šiaulio, žir. Justino Šernians ir vieną 100 lt.—Juozo Baužos, **laikyti beverčiais.** Radus grąžinti Kostui Bočkui, Mataičių km. Veviržėnų pšt.

Pamestą 100 lt. vekselį,

su parašu Antano Blažio ir žiru Povilo Tamošausko **laikyti beverčiu.**

Vietų pasiūlymai ir paieškojimai.

Baigęs gimnaziją sąžiningas vaikinas **ieško darbo** raštinėje, knygyne, parduotuvėje ar kitur. Skiemonys, Žaltiškiai, Pipiras.

MALŪNININKAS ieško vietos.

Gali dirbti prie malūno, lentpiūvės ir moka taisyti mašinas. Jurbarkas 5 lit. A. 665. 825 savin.

Į ūkį

prie daržų, sodo ir bičių **reikalingas** gabus viengungis **daržininkas**

Su pasiūlymais, nurodant reikalaujamą atlyginimą, kreiptis: „Mūsų Rytojus" Nr. 1167.

Šaltkalvis, turįs liudymus, ieško nuolatinės vietos. Joniškėlis iki pareikal. paso 135,0095.

Reikalinga tarnaitė

Šeimynos valgio virimui ir kiaulių šėrimui. Reikalingas taipogi

BERNAS

Be rekomendacijų nesikreipti. Pašt. Čekiškė, Aukšt. dvaras, Andžejauskui.

Noriu pabaigti mokintis už batsiuvį. Esu 5 mėn. dirbęs. Ad.: Latvija, Zvardes Kerklinos, J. Kežis.

Vedybos

30 m. rimtas, gero būdo, nerūkąs, negeriąs, intelig. **prekybininkas,** turįs 40 ha ūkį

ieško

gyvenimo draugės

siela ir būdu artimos

Šeimynos valgio virimui ir kiaulių šėrimui. Reikalingas taipogi

BERNAS

Be rekomendacijų nesikreipti. Pašt. Čekiškė, Aukšt. dvaras, Andžejauskui.

Reikalaukite

SIŪLŲ

geriausios kokybės **su ženklais**

„RETEŽĖLIS"

„INKARAS"

„ŠIRDIS"

Vartokite bekono liekanas!

Prasidėjus dideliam „Maisto" skerdyklose kiaulių skerdimui susidaro žymūs bekono liekanų ištekliai.

Gali gauti visi ir kiek tik nori „Maisto" skerdyklose Kaune, Klaipėdoj, Panevėžy

kiekiais nuo 100 kilogr.

ir smulkiai visose „Maisto" krautuvėse, bekono liekanų pardavinėjimo punktuose.

Tai yra šviežias ir pigus maistas.

PHILIPS

naujausis modelis

su įmontuotu garsiakalbiu, tiesioginiam prijungimui prie elektros srovės tinklo.

Paprasčiausias stočių nustatymas, tik sukant vieną ratuką.

Aparatą galima gauti visur ir pas kiekvieną radio pardavėją.

LIET. **PHILIPS** AKC. BENDROVĖ,

Kaunas, Laisvės al. 17. Tel. 2075.

DĖMESIO!

Gero namų alaus mėgėjai!

Salyklos ekstraktas **ALYNAS**

Jau parduodamas visuose Lietuvos miest.—kooperatyv. vaistinėse ir kolonialių prekių krautuvėse. Negana to: fabrikas gauna daugybę paklausimų iš tų vietų, kur „ALYNAS" dar neparduodamas.

Kad patenkintų alaus mėgėjų reikalavimus, **fabrikas** nuo š. m. lapkričio 12 d. iki gruodžio 1 d. **sutinka išsiųsti** apdėtu mokesčiu **už 3 litus** vieną skardinę salyklos ekstrakto, iš kurio galima lengvai pasigaminti 30 iki 40 butelių **NAMŲ ALAUS**

Kiekvienas, kas pageidauja, turi atsiųsti savo tikslų adresą.

Cheminis ir 1-as salyklos ekstraktų fabrikas „MERKUR", Kaunas, Palangos g. 14, tel. 32-42 ir 29-22

Beržo kremas

vienintelis, kuris

švelnina odą, pašalina spuogus

odos uždegimą ir nudegimą.

Saugokitės netinkamų pamėgdžiojimų. Reikalaukite tiktai pagaminto Naujosios vaistinės laboratorijoj

J. Zaborskio ir A. Laurinaičio

Panevėžyje.

Blogas burnos kvapas

veikia atstumiančiai; blaurios spalvos dantys gadina gražiausią veidą. Abu tie grožio trūkumai dažnai esti pašalinami tik kartą išvalius dantis putkiai gaivinančia dantų pasta — Chlorodont. Dantys ir jų šoninis paviršius gauna po trumpo vartojimo nuostabų dramblio kaulo blizgėjimą, naudojantis vien tik tam tikslui mūsų pagamintu dantų šepetuku — Chlorodont su specialiai įtaisytais dantims šerials. Užsilikusios dantų tarpeliuose maisto liekanos, kurios paprastai ir yra blogo burnos kvapo priežastis, tuo būdu grynai išvalomos. Tikra tik mėlynai žaliuose originaliuose įpakavimuose su antrašte Chlorodont. Pamėginkite pirmiau su viena tuba už Lt. 1.50; didelė tuba Lt. 2.50; gaunama visur.

AUDIT-BEER

Ši nauja alaus rūšis yra stipri ir turi malonų skonį.

AUDIT-BEER yra aukščiausios kokybės ir didelio pasiekimo gėrimas.

Reikalaukite „AUDIT-BEER" ir įsitikinkit.

Klaipėdos Akc. Alaus Bravoras Klaipėda.

Sandėliai: **Kaunas - Vilijampolė,** Linkuvos g. 39 a, telef. Vilijampolė 51, Kaunas 2974.

Šiauliai: Pagyžių g. 80, telef. 229.

Jurbarkas: Raseinių g. 4, telef. 62.

Tauragė: Vytauto g. 31, telef. 110.

Kėdainiai: Gedimino g. 29, telef. 9.

SINGER SIUVAMOSIOS MAŠINOS

Singer

Pardavimas išsimokėjimui.

SINGER SEWING MACHINE COMPANY

Singer parduotuvių yra visur.

SINGER SIUVAMOSIOS MAŠINOS

Urbano Restoranas

Naujai įrengtose patalpose **atidarytas iki 12 v. nakt.**

Pigūs pusryčiai, pietūs ir vakarienė. Įvairūs šviežį užkandžiai. **Pietų kaina 2 Lt.**

Virtuvė specialaus kulinaro priežiūroje.

Pietų ir vakarienės laike muzika

Kaunas, Mickevičiaus 20. Tel. 25-81

„SKABIETIN„

buvo ir bus tinkamiausias **vaistas nuo niežų,** nes netepa skalbinių, malonaus kvapo ir greitai gydo. Pagamintas J. Matulaičio ir Mačio vaistinės, Kaunas, Prezidento gtv. 2

Reikalaukite visose vaist.

VALSTYBĖS DRAUDIMO ĮSTAIGA

(anksčiau vadinama Valstybinio Apdraudimo Įstaiga)

patogiomis sąlygomis draudžia:

nuo ugnies trobesius, fabrikus, pienines, gyvulius, pašarą, javus ir visokį kilnojamąjį turtą.

Ūkininkams apdraudimas žymiai papigintas,

nuo kritimo — dėl ligos ir nelaimingų atsitikimų — gyvulius.

nes V. D. Įstaigoje sudaromi apdraudimai paliuosuojami nuo valstyb. rinkliavų.

Nuo 1930 m. vasario 1 d. įvestas **gyvybės draudimas** įvairiems atsitikimams: mirties atsitikimui, išgyvenimui iki nustatytam laikui ir kit.

Apdraudėjai dalyvauja pelne

Apie apdraudimo sąlygas galima sužinoti: 1) Valdyboje, **kuri persikėlė** į naują butą, Kaune, Laisvės al. 52 (tel. 595), 2) pas Inspektorius—Šiauliuose, Panevėžy, Mariampolėj, 3) pas vietos agentus.

Reikalaukite visų rūšių moteriškus, vyriškus, vaikams rytinius, šiltus ir kitokius

batus tik

Akc. B-vės

„BATAS“

ŠIAULIUOSE

Visa gamyba atliekama iš tikros odos.

Fabriko gaminiai ūkio parodoje apdovanoti aukso medaliu ir piniginė premija.

Avalynės fabrikas „BATAS“, Šiauliuose, pagerinęs savo gamybą ir patobulinęs savo dirbinių kokybę visais atžvilgiais, nuo š. m. rugsėjo 1 d. visoms savo prekėms sumažino kainas **iki 10%.**

Jei turi bankinį reikalą, tai kreipkis į ***Liet. Kredito Banką***

Čia rasi geriausią patarnavimą.

TELEF.: 200, 1554, 3933 Nr.

KAUNAS, LAISVĖS AL. 66

Dėmesio.

Columbia gramafonų bendrovė Londone, praturtindama savo ligšiolinį repertuarą, išleido dar 75 naujai Kaune įdainuotas lietuviškas plokšteles, k. a.: Kipro Petrausko, V. Grigaitienės, V. Dineikos ir J. Petrausko, Karo mokyklos choro, vyrų okteto, J. Mikulskio diriguojamo, M. Hofmeklerio orkestro įgriežta lietuviška liaudies muzika, įvairūs moderniški fokstrotai ir tango su lietuviškais žodžiais, Kauno Įgulos bažnyčios choro įvairios Velykinės ir Kalėdinės giesmės.

Visi dalykai aiškūs kuo pulkiausiai.

Columbia ***plokštelės visų pripažintos geriausiomis pasauly.***

Reikalaukite visur šių naujų **„COLUMBIA“** plokštelių ir patefonų.

„COLUMBIA“ patefonai neturi sau lygių pasaulyje.

Generalinis atstovas **J. Sakalauskas,** KAUNAS, Laisvės Al. 53.

AMOL GELBSTI

nuo reumatizmo, ischias, stabo ištikimo, nuo galvos, dantų ir kaklo skaudėjimo, nuo slogos ir pavargimo nuo nervų suirimo, nemigo ir persišaldymo. Atgaivina ir pagyvina apalpusius ir nusilpusius. Reikalaukite tik tikrą Amolį su parašu: **Amoll von Vollrath Wasmuth Hamburg.** Saugokitės pasirodžiusių padirbimų. **Karmelitų dvasios AMOL gaunamas visose aptiekose ir visuose vaistų sandėliuose.**

Vartokite skalbiniams

muilą tiktai su **„Karūna“**

Kiekvienas gabalas sveria 500 gr.

Reikalaukite visur

seniai žinomus visame pasauly

laikrodžius

ZENITH

Š. m. gruodžio 4 d.

prasideda

Lietuvos Raudonojo Kryžiaus

Nauja Loterija

Per visas 5 klases išlošiami viso

14.000 laimėjimų

sumoje

apie **MILIJONĄ** litų.

Bilietų dar galima gauti:

Lietuvos Raudonojo Kryžiaus Loterijos Valdyboje Kaune, Laisvės alėja 35 Nr., pašto įstaigose, bankuose ir pas agentus.

I-os klasės bilietų kaina:

1/1 — Lt. 10,—, 1/2 — Lt. 5,—, 1/4 — Lt. 2,50.

Akcinė aliejaus fabriko B-vė

„RINGUVA“

Kaune, Šančiuose, telef. Nr. 15

gamina ir parduoda geriausios rūšies valgomąjį ir techninį aliejų, pokostą ir išspaudas.

Pirkite tik savo krašto gaminius.

Jeigu Jums reikia vyriškų, moteriškų arba vaikiškų kaliošų ar botų, tai nepamirškite, kad visų tvirčiausi ir gražiausi kaliošai ir botai pagaminti savo fabrike Suomijoj su žinomu fabriko ženklu

TREUGOLNIK

1860 metų

Gaunami visuose didesniuose magazinuose. Vienintelis atstovas Did. ir Maž. Lietuvai Broliai

B. ir V. Nurokai, Šiauliuose.

Žiurkėms ir pelėms naikinti

nuodai-pasta

ŽIURKIN

išnaikina tikrai ir greitai žiurkes ir peles iš gyvenamų namų, klojimų, tvartų ir kitur. Pasta Žiurkin patogi vartoti.

Reikalaukite visose vaistinėse ir vaistų sandėliuose.

Chem. farmac. laboratorija „DELUGAN“, Kaunas, Aleksotas, Minkauskio g. 32a.

Pirkit ir įsitikinkit.

Tik kojinės markės

„SILVA“

yra stiprios, elegantiškos ir prieinamos.

Reikalaukite visur moterų, vyrų ir vaikų kojines markės

„SILVA“ Kojinių fabrikas, trikotažo ir galanterijos urmo sandėlis

Akc. b-vė Br. Ullamperlai ir Ko. A. G.

Kaunas, Daukšos g-vė Nr. 16.

I. Kameneckio

Kaunas,

Tolstojaus g-vė Nr. 1

Telef. 17-17

Veidrodžių ir stiklo šlifavimo FABRIKAS

siūlo pigiausiomis kainomis įvairaus didumo ir formato veidrodžius, priima atnaujinti senus. Sandėly nuolatos turi spalvotų, lenktų kristalinių stiklų.

Pastillės

BONA

geriausi vaistai nuo kosulio, užkimimo ir kvėpavimo organų susirgimo.

Gaunama visose vaistinėse Pharmakon Klaipėda.

Rūkykite tik brolių Heye cigarus!

Ypatingai siūlome: *Havaneso, La Habanera, Rapina, Herrenklasse, Sopo, Hindenburg, Karūna, Amaranta, Prezidentas, Kometa, Mano mažytė, Ramintojas*

Cigarren

Pirmasis Lietuvos cigarų fabrikas brolių Heye, Klaipėdoje

Karo Cenzūros leista

Akc. „Spindulio“ B-vės spaustuvė, Kaunas.